

84

T.C
MALATYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİH ANABİLİM DALI

**ERMENİ-KÜRT TERÖR ÖRGÜTLERİNİN
TÜRKİYE'YE YÖNELİK FAALİYETLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI: Doç. Dr. Salim ÇÖHCE

HAZIRLAYAN: Mehmet ERTÜRK

MALATYA-1996

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	IV
ÖNSÖZ.....	VI
GİRİŞ	1
I.BÖLÜM : TARİHTEN GÜNÜMÜZE ERMENİLER.....	2
A-ERMENİLERİN TARİHİ	2
B-ERMENİLERİN DİLİ	3
C-ERMENİLERİN DİNİ	5
D-TÜRK-ERMENİ İLİŞKİLERİ.....	6
E-ERMENİ SORUNU	8
II.BÖLÜM: TARİHTEN GÜNÜMÜZE KÜRTLER.....	12
A-KÜRTLERİN TARİHİ	12
B-KÜRTLERİN DİLİ.....	13
C-KÜRTLERİN DİNİ	15
D-TÜRK-KÜRT İLİŞKİLERİ	16
III.BÖLÜM : ERMENİ KOMİTE VE TERÖR ÖRGÜTLERİ.....	19
A-HINÇAK KOMİTESİ	19
B-TAŞNAKSUTYUN KOMİTESİ	20
C-HOYBUN CEMİYETİ.....	24
D-ERMENİ GİZLİ ORDUSU (ASALA).....	25
E-ERMENİ SOYKIRIMI ADALET KOMANDOLARI (ESAK)....	27

IV.BÖLÜM:KÜRT PARTİ VE TERÖR ÖRGÜTLERİ.....	30
A-KÜRDİSTAN İSTİKLAL PARTİSİ (KİP).....	30
B-TÜRKİYE KÜRDİSTAN DEMOKRAT PARTİSİ (TKDP).....	31
C-KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI (KUK).....	33
D-KÜRDİSTAN KOMİNİST PARTİSİ (KKP).....	34
E-TÜRKİYE KÜRDİSTAN SOSYALİST PARTİSİ (TKSP).....	35
F-KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ (PKK).....	36
V.BÖLÜM:ÇEVRE ÜLKELERİN ERMENİ VE KÜRT FAALİYETLERİNE ETKİLERİ.....	41
A-RUSYA.....	41
B-AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	44
C-İNGİLTERE	45
D-FRANSA.....	48
E-IRAK.....	49
F-İRAN.....	52
G-SURİYE.....	54
H-YUNANİSTAN.....	57
SONUÇ.....	61
EKLER.....	63
KAYNAKÇA.....	71

KISALTMALAR

Age	: Adı Geçen Eser
Agm	: Adı Geçen Makale
Ank	: Ankara
ARGK	: Eniya Rızgariye Netewa Kurdistan (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi)
ASALA	: Armenian Secret Army for Liberation of Armenia (Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu)
ATASE	: Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt başkanlığı
C	: Cilt
DHKD	: Devrimci Halk Kurtuluş Derneği
Dol	: Dolap
Dos	: Dosya
E	: Evrak
ERNK	: Eniya Rızgariye Netewa Kurdistan (Kürdistan Ulusal Kurtuluş Cephesi)
ESAK	: Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları
Fih	: Fihrist
FO	: Foreign Office Public Record Office
GAP	: Güneydoğu Anadolu PROJESİ
HRK	: Hezen Rızgariye Kurdistan (Kurdistan Kurtuluş Birliği)
İst	: İstanbul
JCAG	: Justice Commandoes of Armenian Genocide (Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları)
KİK-DER	: Kürdistan İşçi Derneği
KİP	: Kürdistan İstiklal Partisi

KKE	: Yunanistan Komünist Partisi
KKP	: Kürdistan Komünist Partisi
Kls	: Klasör
KPSK	: Komala Partizan Sore Kürdistan (Kürdistan Kızıl Partizanları Örgütü)
Kr	: Karton
Ks	: Kısım
Kt	: Kutu
KUK	: Kürdistan Ulusal Kurtuluşçuları
KYP	: Yunanistan İstihbarat Örgütü
No	: Numara
PKK	: Partiyeye Karkeren Kürdistan (Kürdistan İşçi Partisi)
PSSK	: Peşmerge Sore Sereşa Kürdistan (Kürdistan Devriminin Kızıl Peşmergeleri)
SAVAK	: İran İstihbarat Servisi
s	: Sahife
Sr	: Seri
Şif	: Şifre
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
Terc	: Tercüme
TİP	: Türkiye İşçi Partisi
TKDP	: Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi
TKEP	: Türkiye Komünist Emek Partisi
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TKSP	: Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi
Vol	: Volüm
Z	: Zarf
Zik	: Zikreden

ÖNSÖZ

Türklerin Milat'tan önceki ve sonraki devirlerde Anadolu'ya iktisadi, askeri, siyasi sebeplerle gelişleri, geçişleri, yerleşmeleri, kökleşmeleri ve Atatürk'ün tabiriyle "kırk asırlık" uzun ve çoğu safhası da mechullerle dolu bir tarihtir. Bazı ilim adamlarınca iyi bilindiği söylenen Osmanlı ve Cumhuriyet tarihinin bile incelenmemiş, gün ışığına çıkarılmamış veya bazı çevrelerce karanlık gösterilmeye çalışılan safhaları vardır.

Bunlardan birisi Türk-Ermeni; diğeri Türk-Kürt ilişkileridir. Yaklaşık bin yıllık bu devrin başlarında Anadolu'nun bir yerinden diğeri yerine Romalılar, Persler, Bizanzlılar tarafından sürülen, savaflara itilen ve çoğu kez üçüncü sınıf bir vatandaş muamelesi gören Ermeniler ile tarih boyunca sırt sırta savafla girdiğimiz, içimizden hiçbir zaman farklı muameleye maruz bırakılmayan Kürtler tarihin her devrinde bir taraftan Türklüğün adil, insani töresinde, diğeri taraftan da İslamiyetin hoşgörülü, birleştirici siyasetinden faydalanma imkanına kavuşmuşlardır.

Osmanlı Devleti'nin zayıflamaya başlayıp hemen her konuda Avrupa'nın müdahalesi başgösterince Ermeni ve Kürt toplumları arasında kötüleşme süreci başlamıştır. Batılı Devletlerin dini, kültürel, ticari, sosyal ve özellikle siyasal açılardan Türk toplumuna her türlü destekleme hareketleri bariz olarak görülmektedir. Aynı zamanda komşu ülkelerin de kendi çıkarları doğrultusunda Ermeni ve Kürt terör gruplarına verdiği teşkilatlanma, silahlanma ve eğitime imtiyazlarının geçmişte ve günümüzde de aynı boyutlarda devam ettiği görülmektedir.

Asırlar boyu Türk milletiyle birlikte yaşayan, aynı toprak, bayrak ve ilkeler uğrunda mücadele eden aynı ülkenin vatandaşı olarak, hiç ses çıkarmadan olacakları beklemek, geleceğe etkide bulunan ülke ve insanlara kayıtsız kalmak sonun hüsrarla bitmesine neden olacağını bilen Türk milleti için Atatürk'ün dediği gibi "Bir milletin yaşayabilmesi için özgürlük ve bağımsızlığa sahip olması gerekir" ilkesi doğrultusunda mücadele etmek araştırma yapmak gerekir.

Uzun süredir topladığımız yerli ve yabancı Arşiv belgeleri, müracaat eserleri, hissi ve peşin hükümleri bir tarafa bırakarak Ermeni ve Kürt kaynaklarına da müracaat ederek Ermeni ve Kürtlerin durumlarını, düşmanlığın nereden kaynaklandığını, çevre ülkelerinin etkilerini ilmi verilerle gün ışığına çıkartmaya çalıştık.

Nasıl ki karanlık bir maden ocağında çalışan maden işçisinin tek klavuzu baretindeki ışığıysa, bizim de bu konuda ışığımız olan, tarih araştırmalarında yol gösteren ve çalışmalarımız süresince her türlü yardımını esirgemeyen Danışmanımız, Hocamız Doç. Dr. Salim CÖHÇE'ye teşekkürlerimizi bir borç biliriz.

KONYA, MAYIS 1996

MEHMET ERTÜRK

GİRİŞ

Tarihin hiçbir devrinde belirli bir coğrafya içinde kendi başına yaşamış bir millete rastlamak mümkün olmamıştır. Türk tarihine bakıldığında da Türk milletinin Çinliler, Romalılar, Bizanslılar, Persler, Araplar, Rumlar, Kürtler ve daha birçok milletle yaşadığı, kaynaştığı görülmektedir. Bunların içerisinde en uzun ve en insani ilişkiler kurulduğu toplumlar vardır ki, bunlar Kürtler ve Ermenilerdir. Beşbin yıllık bir maziye sahip ve mazisi boyunca hür yaşamış Türk milleti tarih boyunca gerek dini gerekse etnik mahiyetteki bölücülük faaliyetlerine karşı uzun yıllar mücadele vermiş ve günümüzde de vermektedir.

Türkiye coğrafi durumu itibariyle büyük bir jeopolitik öneme sahiptir. Jeopolitik durumunun Asya ve Avrupa kıtalarının arasında köprü teşkil etmesi, petrol kaynaklarına yakınlığı, Batı savunması ve demokrasi sisteminin son ve önemli halkasını oluşturması ayrıca yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahip olması gibi nedenler tarihin her döneminde Türkiye'yi yıkıcı unsurlar yönünden cazip hale getirmiştir.

Dünya güç dengesinde çok hassas ve kritik bir yere sahip olan Türkiye'yi direkt saldırılarla ele geçirmenin zorluğu bir yana, böyle bir saldırının dünya barışını tehdit edebilecek bir durum yaratacağı da açıktır. Bu nedenlerle, tarih boyunca dış tehdit unsurlarının hedef aldıkları ülkeleri doğrudan silahlı saldırı yerine özellikle son yıllarda uyguladıkları içten bölerek çökertmek suretiyle ele geçirme yöntemini tercih ettikleri ve bu amaca yöneldikleri görülmektedir.

I. BÖLÜM :TARİHTEN GÜNÜMÜZE ERMENİLER

A. ERMENİLERİN TARİHİ

Batılı birçok tarihçi ve bilim adamıyla Ermeni yazarlar tarafından, diğer bazı milletlerin tarihlerinde de olduğu gibi, Ermenilerin kökeni de hala kesin olarak saptanamamıştır. Çeşitli söylenti ve savlara göre atılan varsayımlar da, tamamen uydurma ve hikayelere dayanır. Bunlardan:

Ermeni din adam ve tarihçisi Movses Horentasi, Ermenilerin tarihini MÖ. 2350 yılındaki Nuh tufanı'ndan sonra Nuh'un torununun torunu olan Hayk (Babacık) ile başlatarak, bölgelerinin MÖ. 325 yılında Makedonya Kralı Büyük İskenderin orduları tarafından ele geçirilmesine kadar getirir. Bu süre içinde Hayk'in torunlarından 60 kişinin Ermenilere liderlik yaptığını söyler. Bunların bir kısmı prens, bir kısmı kral ünvanını almışlardır.

Ermeni tarihçilerinden bir kısmı, Ermenilerin MÖ VII. yüzyılın başalarında batıdan gelerek Aras nehri bölgesine yerleştiklerini ve burada bir krallık kurduklarını yazarlar⁽¹⁾.

Ermeniler bulunduğu bölge sınırları Kotur ve Aras nehirleri, diğer taraftan Yukarı Fırat ve Van Gölü havzaları olarak gösterilmektedir. Vaktakzata (Açmiyazin), Armurya, yahut Armadir (Rusya'da) şehirleri de merkezleri olarak gösteriliyor. Etnoğrafya bakımından bu bölgede üç veya dört ayrı topluma rastlamadan yüz kilometre gitmenin mümkün olmadığı; başkaların da Türk,

¹ . İ. Sakarya, Belgelerle Ermeni Sorunu, Ank. 1984, s. 3.

Gürcü, Kürt ve Ermeni ırklarına mensup oldukları bilinmektedir. Bu bölge 428 tarihinde İranlılar tarafından ele geçirilmiştir. Daha sonraları da yedinci asırda Arapların, onbirinci asırda Rumların, kısa süre sonra Selçukuların, onüçüncü asırda Moğolların, onaltıncı asırda yani 1514 tarihinde Osmanlıların yönetimi altına geçmiştir. Genel olarak doğruluğu kabul olunur ki, Osmanlı Devleti bir Ermeni hükümetine son vermemiştir. Osmanlıların vermedikleri gibi Osmanlılardan önce hüküm süren Selçukular ve Abbasiler dahi zaten bağımsız bir Ermenistan'a rastlamadılar⁽²⁾. Türklerin gelmesinden önce de Anadolu'nun eski sahipleri Romalılar, Persler, Araplar, Bizanslılar tarafından oradan oraya sürülmüş, savaşlarda ön saflara itilmiş ve üçüncü sınıf bir vatandaş muamelesi görmüş olan Ermeniler, XI. yüzyıl başlarından itibaren Türklerle karşılaşmışlar ve hiçbir milletten görmedikleri yakınlık, hürriyet ve rahatlığa kavuşmuşlardır. Türkler, Anadolu'yu onlardan değil, onlara hakim olanlardan teslim almışlardır. Bu sebeple Türklerin "Ermeni anayurdunu gaspettiği" iddiası tarihi olaylara ters düşmektedir⁽³⁾.

B-ERMENİLERİN DİLİ

Ermenilerin dili hakkında bugün yeterli bir bilgiye sahip değiliz. Ermenilerin yazı dilinin kökenini de bilmiyoruz. Ermeni dili daha çok Asurilerin, İranlıların ve Yunanlıların etkisi altında kalmış ve zaman zaman Farsça, Rumca ve Türkçe sözcükler de kullanılmıştır. Ermeni dilinin kökünün Turani bir dil olduğu, sonraları diğer dillere karıştığı sanılmaktadır. Ancak V. yüzyılda Yunanistan'da öğrenim görmüş olan Katogikos Safiak (İshak) ile Mosrop tarafından İncil'in tercümesinden sonra Ermeni dili bir yazı ve edebiyat dili olarak

². Osmanlı Arşivi, Kr.56, Ks.19, Z.143, E.123.

³. A. Süslü, Ermeniler ve 1915 Tehcir Olayı, Ank. 1990, s.177.

ortaya çıkmıştır⁽⁴⁾. Ermenice büyük ölçüde Yunancanın tesiri altında kalmıştır. Alfabetesi 38 harften ibaret olup din adamları Mesrop alfabetesi veya Danyelli denilen yazının Yenisey ve Göktürk oyma yazısı ile benzerliği vardır. 11 harf tamamen Göktürk alfabetesine benzer, Kırapar(Gırabar) denilen ve Turani unsuru bol olan Ermenice bu alfabe ile yazılmıştır⁽⁵⁾.

Bu konuda dilciler şöyle demektedir:

Le Norman; "Ermenice, İran dil grubunun bir lehçesi Zend ve Farsça'dan oluşmuştur. Eski şeklini bilmiyoruz".

De Morgan; "Ermeni dilinde Asuri, İbrani, İrani, Med, Gürcü, Urartu, Nairi, İskit, Grek, Arap, Türk, Moğol, Latin ve Rus kelimeleri vardır. Ermenilerin Hristiyanlıktan evvelki eski ve asıl dillerini bildiren hiçbir bilgiye sahip değiliz".

XVIII. yüzyılda başta Sıvaslı Mihitar tarafından Mihitarist Katolik Teşkilatı olmak üzere Avrupa klasik eserlerinin Ermeni diline çevrilmesi, Ermeni dilinin gelişmesini sağlamış ve bu dilde yazılan eserler de Ermenilerin batıya tanıtılmasında etken olmuştur. Bu devrede Ermeni dili ve edebiyatına politik etki ve özendirmelerle milliyetçilik akımları da egemen olmuştur. Ermenilerin dillerinin İrani veya Sami değil Hindu-Avrupai olduğunu savunan bazı Ermeni yazarlar da vardır. Dr. Henrich Pudor Hristiyan olan Ermenilerin dillerinin Hindu-Cermen karışımı olduğunu söylemiştir ⁽⁶⁾.

⁴ . E. Uras, Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi, Ank. 1950, s. 110.

⁵ . M,S.Koçaş, Tarihte Ermeniler ve Türk Ermeni İlişkileri, İst.1990, s.55

⁶ . Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi,No.1/2, K1s.385,Dos.1530,Fih.44-3

M. Varandian'a göre "Rus Ermenilerine nazaran Türk Ermenileri, Ermeni kültürü, dili tarihi, edebiyatı itibariyle çok güçlü ve hür idi..."⁽⁷⁾.

C. ERMENİLERİN DİNİ

Ermeniler, Hristiyan olmadan önce, İranlılar gibi Güneşe, Aya, ateşe, suya, toprağa, rüzgara, tepelere, daima karla kaplı dağlara, yıldızlara, burçlara, büyük sulara, çeşitli hayvanlara kayalara, hayali canlılara yani özetle doğaya tapar ve doğadaki bu unsurlarda bir kutsallık olduğuna inanırlardı. İbadet edecek bir tapınakları yoktu. Taptıklarına karşı sevgi gösterilerini ve yakarmalarını, açıkta yaparlardı. Ermeni kiliselerinin yönlerinin doğuya dönük olması ve ayinlerini doğuya dönerek yapmaları, Güneşe karşı ilahiler okumaları, Güneşe Arekak (Ar-Ek-Akn) yani Allah'ın bir gözü denilmesi, ilk zamandaki inanışlarının bugüne kadar sürdüğünü gösterir. İranlılar gerek Hristiyanlıktan evvel ve gerekse Hristiyanlıktan sonra Ermenilere kendi dinlerini kabul ettirmek için çok çaba harcamışlardır. Ermeni inanış ve adetlerinde bugün hala Zerdüştlük ve Putperestliğin etkilerini görmek olağandır.

Ermenilerin Hristiyan olmaları IV. yüzyıl başlarına rastlar. Ermeni kilisesinin temelini atan Kirkor Lusavoriç olduğu için bu gün de Ermeni Hristiyan mezhebine Kirkoriye, Fransızca Gregorien, Ermeni dilinde de nur saçıcı-aydınlatici anlamına gelen Lusavoriçagan yahut Ugapar denilir.

Ermeni kilisesi, Roma kilisesinin özellikle önemli saydığı şu hususları karşı gelmektedir.

⁷ M. Varandian, Ermeni Harekatı Tarihi, Cenevre 1914, Ermenice, Zik. Esat Uras, s. 150.

Ermeniler;

- a. Roma kilisesi'nin üstünlük ve ruhani egemenliğini kabul etmezler.
- b. Chalcedoine Dini Meclisi toplantısının kararlarını geçerli saymazlar.
- c. İsa'da iki tabiatı kabul etmez; İsa'ya Tanrı ile aynı tabiat, cevher bir şahsiyet ve ilahlık niteliği görürler.
- d. Papa'nın çok büyük kudret ve yetkisini reddederler.
- e. Madag denilen hayvan kurban etmeyi ve eski inanışlarından kalma bazı merasim ve ayinleri sürdürürler.

Ermenilerin inanışına göre İsa, Erivan civarındaki Eçmiyazin'e inmiş ve buradan diğer patriklerden ayrı olarak bağımsız Ermeni kilisesini kurmuştur. Latin kilisesi ile Ermeni kilisesi'nin birleştirilmesi için yapılan ilk atılımlar 1294-1307 yıllarında başlamıştır (8). Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u aldıktan sonra, sırf kendi teşebbüsü ile, Ermenilerin Bursa'daki ruhani reisleri'nden Hovakim'i İstanbul'a getirerek, Rum Patriğinin yanında, bir de Ermeni Patriği kurdu (1461) ve Ermenileri bu patrik ile idare etti. Patrikler, ulusların dini ve toplumsal işlerini görme, şikayetlerini inceleme, ulusa ait malları idare ve bunların gelirlerini toplama işini görürlerdi. Hovakim'in ünvanı bütün Osmanlı Ermenileri Patriği idi (9).

D-TÜRK ERMENİ İLİŞKİLERİ

Yaklaşık bin yıllık Türk-Ermeni ilişkileri tarihini tanışma-kaynaşma, mutlu, müdahaleli ve düşmanca olmak üzere dört kısma ayırmak mümkündür.

8. S. Necioğlu, Belgelerle Ermeni Sorunu, Ank. 1983, s. 14-18

9. Ottoman Archives, II. Cilt, s. 55

İlk Türk-Ermeni ilişkisi, Osmanlılardan önce savaşmak, geçmek veya göçmek amacıyla, Anadolu'ya gelen Türk kavimleriyle başlamıştır. 1018 yılında Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'in kardeşi Çağrı Bey Doğu Anadolu seferinde Ermeni prensliğini işgal etmiş, o güne kadar asla bir Türk süvarisi görmeyen Ermenilerin şaşırarak uzun saç örgüleri ve ok ile yaydan ibaret silahları olan Türk süvarisini hayrette seyretmelerine neden olmuştur⁽¹⁰⁾. Bu tarihten öncede Türklerle Ermenilerin Kafkaslar da ve Anadolu da karşı karşıya geldiğine dair bilgiler de bulunmaktadır⁽¹¹⁾.

XI.yüzyıldan itibaren sıklaşan ilişkiler, Ermenilerin bazen Bizans askerleriyle birlikte Türklere karşı, bazende Bizans'ın uyguladığı siyasi, dini ve iktisadi baskılar üzerine, Türklerle birlikte Bizans'a karşı olmuştur. 1071 den sonra Selçukluların hakimiyetine giren Ermenilerle, Bizanslı Ermeniler arasında dini, kültürel ve hukuki yönden büyük farklılıklar görülmeye başlamıştır⁽¹²⁾. Böylece Ermeniler bir taraftan İslamiyetin, diğer taraftan da Türklüğün fethedilen yerlerde gayr-i müslimlere uyguladığı hoşgörü ve adaletten faydalanma imkanı bulmuşlardır. Osmanlıların ilk zamanlarda Müslüman olmayanlara karşı uygulanan bu siyaset, XIV. ve özellikle XV. yüzyıldan itibaren verilen imtiyazlarla Ermeniler lehine gelişmeye, genişlemeye başlamıştır.

Osmanlı Devleti'nin içindeki Ermeni azınlığı yıllarca refah ve kardeşlik içinde yaşadığı ortamda, özellikle İngiltere, Fransa ve Rusya'nın etkisiyle örgütlenmeye ve karışıklıklar çıkartmaya neden oldu. Rus Generali Moslovski bu konuda "Türkiye Ermenileri Türklerin medeniyeti derecesinde bir medeniyete

¹⁰. O. Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi, İst. 1984, s. 14.

¹¹. E. Uras, Age, s. 68, 624; İ. Kafesoğlu, Asya Türk Devletleri Dünyası El Kitabı, Ank. 1976, s. 700-731; A. Z. Velidi Toğan, Bugünkü Türk İli Türkistan ve Yakın Tarihi, İst. 1942, s. 47; H. D. Yıldız, 10. Yüzyılda Türk-Ermeni Münasebetleri, Ank, 1984, s. 29-31.

¹². Urfalı Mateos Vekaynamesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162) Terc. Hrant Andreyan, notlar Edwoard Duiaurier, M.H. Yinanç, Ank. 1962, s. 113-114, 206-207.

sahiptiler. 1896 yılında Osmanlı Devleti'nde bir Ermeni sorunu yoktu. Türkler, Ermenilerle aralarında hiçbir ayırım gözetmezler ve asla kötü bir duygu beslemezlerdi. Ermeniler şehirde yaşarlar, ticaret ve sanayiyle uğraşırlardı. Ticaret tamamen onların elindeydi. Ancak, bazı aşiretlerin komşu Ermeni köylerine saldırıları, Ermenilerin durumunu güçleştiriyordu. Karşılıklı saldırılar sonucunda, kanlı düşmanlıklar başladı. Hükümette, Hristiyan uyruklular arasındaki durum gerginleşti ve böylece Türk-Ermeni sorunu çıktı"⁽¹³⁾. Bu tarihten itibaren iyiden iyiye belirginleşen bu sorun tarihin her döneminde Türk-Ermeni ilişkilerini etkilemekte ve etkilemeye devam etmektedir.

E-ERMENİ SORUNU

Ermeni Sorunu; Ermenilerin değil, Osmanlı devleti üzerinde çıkarları çatışan iki büyük devletin, Rusya ile İngiltere'nin davası olarak meydana getirilmiştir⁽¹⁴⁾.

Berlin Antlaşmasından sonra Ermenilerin durumu, bilhassa Anadolu'nun içerisinde gün geçtikçe kötüleşmeye başlamıştır. Bu durumdan İngiliz Politikasının sorumluluğu büyüktür. İngiliz Hükümeti, Ermenilerin çıkarlarını savunmaya, onlar için ıslahat yaptırmaya başlamış ve Ermenilere muhtar bir Ermeni yurdu kurulacağı vaadinde bulunmuş ve kışkırtmıştır. Bunu kısmen Hristiyanlık gayretiyle, fakat daha çok kendi çıkarları için özerk bir Ermeni yurdunun Rusya'nın ilerlemesine engel olacağı düşüncesiyle yapmıştır⁽¹⁵⁾.

Anadolunun birçok bölgesinde baş gösteren terör cemiyetleri ve ayaklanmaları özellikle de İngilizlerin gayretiyle Osmanlı Devleti'nin arkadan

¹³. ATASE Arşivi, No. 1/217, Kls. 203, Dos. 174, Fih. 1-25

¹⁴. E. Z. Karal, Osmanlı Tarihi, C. VIII, Ank. 1962, s. 131

¹⁵. N. Basgün, Türk Ermeni İlişkileri, Ank. 1970, s. 31-32

vurma hareketına dönüşmüştür. Bu durumu ortadan kaldırmak için bölgede bulunan Ermeni vatandaşlarının yer değiştirmelerine karar verildi. Ermenilerin can ve mallarını korunması amacıyla mümkün olan önlemler alınarak düzenli ve güvenli olarak yer değiştirmeleri sağlanmıştır. Bunun için çıkartılan kararda

a. Gönderilecek Ermeniler hükümetce belirlenen yerlere nakil ve oralarda iskan edileceklerdir.

b. İskan yerlerine gelen Ermeniler, durum ve yere göre, ya mevcut köyler ve kasabalarda inşa edecekleri evlere, yada hükümetce belirlenecek yerlerde yeniden kuracakları köylere yerleştirileceklerdir.

c. Bu köylerin Bağdat demiryolu ve diğer demiryollarından en az 25 km uzak olması şarttır.

d. Nakledilen Ermeniler bütün taşınabilir mal ve eşyalarını birlikte götürebileceklerdir⁽¹⁶⁾.

Göçmenlerin nasıl sevk edildikleri, ne gibi güçlüklerle karşılaştığı, hangi tedbirlerin alındığı, mal, can ve emniyetlerinin nasıl korunduğu, nasıl yerleştikleri ve beslendikleri ile ilgili olarak, Başbakanlık Arşivi⁽¹⁷⁾, oraya 1987 yılında devredilmiş Dışişleri Bakanlığı Hazine-i Evrak⁽¹⁸⁾, gerek Genelkurmay ATASE Arşivi⁽¹⁹⁾, ve gerekse İngiliz Arşivlerinde⁽²⁰⁾, bir çok mahalli münferit yazışmalar mevcut olup, bunların bazıları da yerli ve yabancı araştırmacılar tarafından yayınlanmıştır.

¹⁶. Başbakanlık Arşivi, İçişleri Bakanlığı, Şif. Dos. No. 53

¹⁷. Başbakanlık Arşivi, Dahiliye Nezareti Evrak Odası Şif. Kalemi, Dos. 53,54,69

¹⁸. Dışişleri Bakanlığı Arşivi, Hazine-i Evrak. kart 178, Dos. 23

¹⁹. ATASE Arşivi, No. 1/2, Kıs. 339-401

²⁰. Foreign Office, No. 371/6556, E. 2730/800/44

Savaş sebebiyle doğuda ki cepheden ve çevreden ülkenin içerilerine, cephe gerilerine 1916 Ekim sonlarına kadar sevk edilip yerleştirilen, işleri ve emniyetleri temin edilen nüfusun tamamının 702.900 olduğu ve kendiliklerinden ayrılanların bu sayıya dahil olmadığı belirtilmiştir. Burada dikkat edilecek husus şudur ki, verilen sayıda Ermenilerden hiç söz edilmemiştir. Zira bu sevk ve iskan hadisesine sadece Ermeniler değil, Rumlar, diğer azınlıklar ve Müslümanlar da tabii tutulmuştur. Birçok Ermeni ve batılı yazar, hatta bazı yerli araştırmacılar tarafından öne sürüldüğü üzere Tehcir kanunu sadece Ermeniler için çıkarılmamıştır. Halbuki bu araştırmamız sırasında da sık sık karşılaştığımız gibi, Ermeniler dışındaki azınlıklar ve özellikler müslümanların tehcirini de incelemek, olayı bütünüyle görmeyi sağlayacağı gibi araştırmacıları ve kamu oyunu ilgi çekici sonuçlara götürebilecektir. Tehcirle ilgili bazı belgelerde Ermenilerden söz edilmesinin sebebi ise isyanları, hiyanetleri sebebiyle onların daha çok sevk edilmesi, onların bu sevk işlemine silahları veya pasif direnişle karşı koymaları ve özellikle de onlarla ilgili olarak alınan insanı tedbirleri belirtmek ve Ermenilerle batı kamuoyunu gerçek dışı propagandalarına cevap vermek olmalıdır.

Diğer bir husus ise, Hükümetçe göç ettirilene sağlanan hizmetlerin yanısıra, kendiliklerinden veya kendi imkanlarıyla göç edenlere de maddi yardımda bulunulmasıdır.

Göç sırasında oluşturulan kabilelere araç ve binek temin edilirken özellikle kadın çocuk yaşlı ve hastalara özel ihtimam gösterilmiştir. Bunların yetiştirilmeleri öncelikle yapıldığı gibi gerekli tedavi ve aşıları yapılmıştır. Bütün göçmenlere, çıkarılan talimatnameler çerçevesinde muamele edilmiş, sonuçlarından devamlı olarak Hükümete bilgi verilmiştir.

Deniz yoluyla göç edenlerin o civarda salgın halinde bulunan sıtmadan etkilenmemeleri için tedbirler alınmış ve kendilerini kinin dağıtılmıştır. Hasta göçmenlerin tedavisinde sivil hastanelerden yararlanıldığı gibi savaş dolayısıyla çok sıkışık durumda olan askeri hastanelerden bile faydalanılmıştır.

Göçmenlerden ailelelerini yitirmiş olan kimsesiz çocuklar yetimhanelere veya göç edilen mahallerdeki ailelere yerleştirilmiş ve bunların yaşeleri sağlanarak, meslek sahibi olmaları için gerekli tertibat alınmıştır.

Ülke içinde göç ettirilenlerle, yabancı ülkelere göç ettirilen Müslümanların iskan, iâşe ve diğer meselelerini halletmek üzere kurulmuş olan MUHACİRİN MÜDİRİYET-İ UMUMİYE (Göçmenler genel idaresi) memurları, taşradan onlara yardımcı olmak üzere düşman tarafından işgal edilmiş olan vilayetlerdeki memurlara da ücret ödenerek takviye edilmiştir.

Göçmenler idaresince erzak temini ve iâşelerine yetişilemeyen yerlerde göçmenlere, ordu anbarlarından yani savaşan askerlerin erzakından da dağıtılmıştır.

Yaklaşık 800.000 civarındaki göçmenlerin, sevk, iskan, iâşe ve ibatelerinin temini, hayat ve sıhhatlerinin “ yedi düvelle “ savaşıldığı bir sırada sağlanması Osmanlı Devlet’ine içeride ve dışarıda birçok maddi ve manevi külfet getirmiştir. 1915 yılında bu işler için 25 milyon , 1916 Ekim sonunda 80 milyon ve yıl sonuna kadar ise yalnız iâşe ihtiyacı için 150 milyon kuruş harcanacağı ifade edilmiştir.

II. BÖLÜM :TARİHTEN GÜNÜMÜZE KÜRTLER

A. KÜRTLERİN TARİHİ

Kürtlerin kökeni hakkında bazı Avrupalı bilim adamları tarafından bugüne kadar pekçok tez ileri sürülmüştür. Ancak bunların hiçbirisi bilimsel olarak kesinlik kazanamamıştır. Genel olarak bazı siyasi çıkarlar doğrultusunda ortaya atılan tezlerde, Kürtlerin menşesinde İran, Arap ve hatta bazende Ermeni unsuru aranmaya çalışılmıştır.

Halbuki yapılan arkeolojik, antropolojik, dil ve tarihsel çalışmalar, Kürtlerin Turani ırka mensup olduğunu ortaya çıkarmıştır. Nitekim Orta Asya'da, Yenisey bölgesindeki Göktürk kitabelerinde Kürt sözüne rastlanması, bunun delillerinden sadece birisidir.

Ayrıca 8000 kelimelik Kürtçede, 3000 tane Türkçe kelimenin bulunması ve eski çağlardan beri Türk boyları ile Kürt boylarının aynı coğrafi bölgelerde görülmeleri de, Kürtlerin Turani ırkından olduğunu göstermektedir. Yine aynı incelemeler, Kürtlerin de Türkler gibi Ortada Asya'dan göç ederek bugünkü yaşadıkları topraklara geldiğini göstermiştir⁽²¹⁾.

Kürtler Orta Asya'dan göçtükten sonra yıllar boyu İran yaylasında kalmaları neticesi yerli halkla kaynaşmış, dillerini karıştırmış, milli hüviyetlerini değiştirmişlerdir. Onlara atfedilen Ari ve İrani sıfatı bundan ileri gelmektedir.

²¹ . M.Çay,Her Yönüyle Kürt dosyası, Ank. 1993, s. 73

Asuri Kitabeleri, Van Gölü ile Rumiye Gölü arasında ve kuzeyinde, Urartu veya Ararat diye adlandırılan bir Türk Devleti bulunduğunu ve bu Devletin Asurileri sıkıştırarak kadar kuvvetli olduklarını ortaya koymaktadır. M.Ö. XIII. yüzyılda mevcut ve kudretli olan bu Devletin hükümet merkezi Toşba, diğer adıyla Van'dır. Yine Asuri kayıtlarına göre, Asurilerin yıkılışı olan M.Ö. 624 yılına kadar, bu Devlet ile Asuriler arasında birçok savaş cereyan etmiştir.

Büyük Umumi Tarih, Lohardo, Orarto, Gutu, Kurdu kelimelerinin hepsinin aynı kavmi ifade ettiğini yazmaktadır. Asılları Turani olan bu halk, Doğu-Batı istila yolları üzerinde yerleşmiş bulunmaları yüzünden, M.Ö.'ki tarihlerden Osmanlıların hakimiyetine kadar sırasıyla İskender, İranlılar, Romalılar, Partlar, Araplar; Selçuklular, Bizanslılar, Akkoyunlular, Karakoyunlular, Osmanlılar tarafından istilaya uğramış, idare değiştirmiş, sahipsiz kalmış ve asıllarını kaybetmişlerdir⁽²²⁾.

Kürtler, özellikle Türkiye Asyası ve İran sınırındaki bölgede yerleşmiş bir Asya halkıdır. Genel olarak göçebe hayatı sürerler ve böylece de üzerinde bu ırktan birçok aşiretin bulunduğu küçük Asya ve İran'a dağılmış durumdadırlar⁽²³⁾.

B. KÜRTLERİN DİLİ

Kürtler, Elegeş yazıtında görüldüğü gibi Türkçe olan ana dillerini bu bölgede çok kuvvetli olan İran kültürünün tesir ve baskısı altında kaybetmişlerdir. Göç ve savaşlar yüzünden halklar birbirine karışınca dilleri

²². M.F.Kırzioğlu, Her Bakımdan Türk Olan Kürtler, Ank.1964, s.28-31

²³. A.Süslü,Kürtler ve Sosyal Gelişimleri, Ank.1992, s.9

arasında da katışma başlar. Bunun neticesinde yeni dil meydana gelir veya bir taraf dilini bırakarak ötekinin dilini ana dili edinir. Kürtler'in bu gün konuştukları dil, Türkçe, Farsça ve Arapça'nın karışımından oluşmuştur. Kürtler'in birbirinden farklı şiveleri vardır. Türkiye ve İran Azerbeycanın da ZAZA ağzı, Türkiye'nin Hakkari bölgesi, İran'ın Kürdistan bölgesi ve Kuzey Irak'ta Kirmaç ağzı, İran'ın Kermansah bölgesinde Gürani ağzı konuşulur. Türkiye, İran ve Irak'ta bulunan Kürtler'in %50'si Kirmaç ağzı konuşur. Dil (Kürtler için) kurulacak Kürdistan hayallerinin canlı tutulması için çok önemlidir.

Kürt Dili, Indo-Europeen blokuna ve İran grubuna dahildir. Bu dil milli bir dil olmaktan ziyade, muhtelif tesirler altında karışık bir dil hamurundan ibarettir. 3000'i Türkçe, 2000'i Arapça, 1400'ü Farsça, 2100'ü de Ermenice, Geldanice, Gürcüce ve Çerkezce den oluşmak üzere 8500 kelimededen meydana gelmiştir⁽²⁴⁾.

Kürtçenin henüz ne bir alfabesi ve ne de özel şekilleri vardır. Yazma ihtiyacı duyduğunda, Farsça alfabe sistemi ve Arapça harfler kullanılmaktadır. Bununla birlikte Kürt dilinde, Arap harflerine çevrilmesi hemen hemen imkansız olan "oe, oo, aoeu, aiou, aou, vb. " gibi sesli harfler bulunmaktadır.

Tamamen Latin harflerinden teşekkül etmiş olan yeni Türk alfabesi, Kürt diline daha uygun düşmektedir.

Kürtçe grameri kolay olup, Farsça gramerine çok benzemektedir. Bununla birlikte, her iki dil arasında sözlük bilgisi, söz dizimi ve şekil bilgisi bakımlarından birçok farklılıklar olup, özellikle Kürtçe telafüzlar çok sert ve Farsçadan daha az ahenklidir⁽²⁵⁾.

²⁴ . A.M. Çay, Age, s.75

²⁵ . A.Süslü, Age, s.43

C. KÜRTLERİN DİNİ

Kürtlerin hemen hepsi Müslüman olup, Sünnidirler. Halife Ömer'in hilafeti sırasında, büyük Arap fütühatının Orta-Asya'ya doğru yapılmaya başladığı zaman, İslamiyete girmişlerdir. Dağlık ülkeler (Biladü'l Cibal) büyük İslam İmparatorluğu'na katan Üsame'nin ordusudur.

Başlangıçta Kürtler bir çok kez Araplara karşı ayaklanmışlarsa da, sonunda, İslamiyetin yayılmasına yardım etmek maksadıyla, Müslümanların emrine girmeye razı olmuşlar ve defalarca gerek Doğu ve Batı İran (Sünni ve Şii mezhep kavgaları) arasındaki dini savaşlara katılmışlardır. Zaten, Kürt beylerinin Türk Sultanı Yavuz Selim'e gönüllü olarak katılmaları, dini duygu ve karakterle, Kürtlerle Türkler arasındaki mezhep birliğinin mevcudiyetinden kaynaklanmaktadır.

İslamiyete girmeden önce Kürtler Putperesttiler; Mazdeizm (Zoroastrizm)'e inanıyorlardı. Bu dinin kurucusu (Zaratustra) Zoroastr, prensiplerini önce Med bölgesinde yayarken, sonradan bütün İran Mazdeizmi kabul etti. Medler ve Partlar da bu dini uyguladılar ve kendi hakimiyetlerindeki bir çok millete de onu öğretti ve kabul ettirdiler.

Derinlemesine inceleme yapan tarihçilere göre, bu iki Turani kavmin kalıntıları olan Kürtler'de VII. yüzyıla kadar tatbik edecekleri Mazdeizmi kabul etmişlerdi. Bu da, haliyle Hristiyanlığın Doğu da yayılmasına büyük bir engel teşkil etmiştir.

Bazı görüş farklılıklarına rağmen, Kürtlerden küçük bir kısmının da mensup olduğu Yezidi fırkası, diğerleri gibi, her zaman İslam dininin içinde

müteala edilmiştir. Zira Yezidiler, tek bir Tanrı'ya inanıyor ve Muhammed ve Kur'an'a hürmet ediyorlar ki, bu da Müslüman olmak için esastır⁽²⁶⁾.

D. TÜRK-KÜRT İLİŞKİLERİ

Harzemliler ve Moğolların istilası Küçük Asya için yeni bir durum ortaya koydu. Bu dönemde Kürtlerin dağların içlerine doğru çekilmiş olmalarına rağmen Harzemliler'in ve Moğollar'ın müthiş saldırılarından kendilerini koruyamadılar. Celaeddin Harzemşah'ın orduları Harput (Ebu-l Farac)'a kadar bütün Kürt bölgesini tahrip etti. Daha sonra Hülagü Han'ın emri üzerine Moğollar Süriye'ye kadar uzanan aynı bölgeleri istila ettiler. Kirmaşah üzerinden Bağdat'a doğru inen bir diğer Moğol Ordusu'da, yolu üzerindeki bölgeleri tamamen tahrip ettiler ve bu istiladan kaçan binlerce Kürt ise Mısır'a doğru uzaklaştılar.

Moğol istilasından sonra, Kürt arazisine girenler ise Türkmenler oldu. Akkoyunlular ve Karakoyunlular Urmiye ile Cezire arasındaki dağlık bölgeleri tamamen istila ettiler. Bu iki hanedan arasındaki irsi rekabet, Kürtleri de zaruri olarak savaşa sürükledi ve kısa süre sonra da Türk ordusu arasında müthiş bir çatışma meydana geldi.

Kanlı Ankara savaşından sonra Tumurleng, bir kez daha Kürt, bölgesine girdi ve meşhur Kürt tarihçisi Şerafeddin Bitlisi'yi huzuruna kabul etti.

²⁶. A.Süslü, Age. s.47

Kürt bölgesinde ki Akkoyunlu ve Karakoyunlu arasındaki mücadele, buraların Osmanlı Sultanı Yavuz Sultan Selim tarafından ilhak edilmesine, kadar devam etti. Uzun Hasan ve Safevi Şah İsmail'in işgali pek uzun sürmedi. Çaldıran zaferiyle Yavuz Selim, Perslerin hakimiyetine ve sınır bölgelerindeki Şiizme son verdi, daha sonra da İdris-i Bitlisi vasıtasıyla Kürt emirlerinin hepsinin gönüllü itaatini sağladı.

Yıllar boyu süren savaşlar sonucunda Kürtlerin durumu daha da düzeldi ve Kürt aile reisleri, durumlarını çok iyi şartlarla koruyabildiler. Ne Osmanlı Devleti ve ne de İran'ın Kürt bölgelerine başka idari bir şekil vermeye ne zamanları ve ne de niyetleri oldu; öyle ki, Kürt reisleri topraklarından son zamanlara kadar özgür bir şekilde hüküm sürdüler.

Siyasi düşünce olarak bütün Kürtler Osmanlı Devletinin siyasetine son derece uymuşlar, yüzyıllarca Osmanlı Ordusunun İran'a karşı öncü birliği rolünü oynamışlardır. Böylece Kürtlerin Şah yönetimine karşı ayaklandırmak için, mezhep çekişmesi önemli bir unsur olmuştur⁽²⁷⁾.

Tarih boyunca Kürtler ile Türkler arasındaki iyi niyet içerisinde ki yaşantılar zaman zaman aksaklıklara uğrasa da en fazla birlikte yaşanan toplum olarak göze çarpmaktadır. Bu nedenle bölücü faaliyetler içinde en çok tırmandırılan ve halen en büyük tehdidi teşkil eden Kürtçülük; Ulusal sınırlarımız içinde bir bütün olarak yaşayan Türk vatandaşlarının bir kısmını, hiç bir tarihi mesnede dayanmadan, ayrı ırklar olarak mütelaa etmek isteyen ve bölgesel sorunları istismar ederek, Doğu ve Güneydoğu bölgesini ülkemizden koparıp, ayrı bir devlet kurmak isteyenlerce suni olarak yaratılmıştır.

²⁷ . A.Süslü, Age.51-55

Halen Türkiye, İnan, Irak ve Suriye toprakları üzerinde yaşayan, kendilerine ısrarla ayrı bir ırka mensup oldukları şuuru yaratılmak istenen ve Kürt adı verilen topluluğunun öz ve z Türk boylarından biri olduğu, "Kürtlerin Tarihi" bölümünde özetle belirtildiği şekilde ilmen ispatlanmıştır.

III. BÖLÜM : ERMENİ KOMİTE VE TERÖR ÖRGÜTLERİ

A. HINÇAK KOMİTESİ

Hınçak⁽²⁸⁾Komitesi, Kafkasyalı Ermenilerden (Avedis Nazarbeg) ile sonradan kendisiyle evlenen (Maro) adındaki kadın ve arkadaşları olan Kafkasyalı Ermeni öğrenciler tarafından 1887 yılında İsviçre'de Karl Max'ın prensipleri esas tutulmak suretiyle kurulmuştur; Bu teşekkülün başında ve üyeleri arasında bir çok Rusyalı Ermeniler bulunuyordu. İlk zamanlarda faaliyet alanı Türkiye Ermenistan'ın doğu bölgesi seçilmişti. Komite merkezi sonradan Londra'ya aktarılmış ve Nazarbeg ile eşi ve çalışma arkadaşlar bu adı uzun süre, özellikle Türk Ermenileri hesabına kullanmışlardır⁽²⁹⁾.

Hınçak komitesinin siyasi amacı; Doğu Anadolu da bağımsız bir Ermenistan devleti kurarak bunu Rus ve İran Ermenistan ile birleştirmektir. Viyana Makhitarist Manastırından temin edilen Ermenice harflerle 1887 yılında Ermenice Hınçak gazetesi çıkartılmaya başlanmış ve komite programı 1888 Ekim-Kasım da basılmıştır⁽³⁰⁾.

Marksist eğilimlerden dolayı Ermeni halkı arasında pek rağbet bulamayan komite mensupları arasında 1902 yılında çıkan anlaşmazlık üzerine, bir çok komiteci İngiltere, Rusya, Mısır, Bulgaristan, Kafkasya ve İran'da sokak ortasında öldürülmüştür⁽³¹⁾. 1908 Temmuz'unda İkinci Meşrutiyet'in ilanından

²⁸ . Hınçak=Çan, çan sesi, çingirak anlamını ifade eder

²⁹ . Ottoman Archives, III.C, s.26-27

³⁰ . ATASE Arşivi, No. 1/2, Kls.292, Dos. 1199, Fih. 1-3

³¹ . ATASE Arşivi, No. 1/2, Kls.292, Dos. 1199, Fih. 4-15

sonra Hınçak komitesi reislerinden Sabah Gülyan, Beyoğlu Ermeni Kilisesinde verdiği vaazda "Osmanlı Meşrutiyet ilan edilmiş olduğundan biz Hınçaklar temayüllerimizi, ihtilal fikirlerimizi bırakıyor ve faaliyetlerimizi, memleketin ilerlemesine adıyoruz" demişse de müteakip yıllara ait karar defterinde bunun aksi müşahade edilmiş ve 1913 yılında Köstence de toplanan yedinci Hınçak Kongresi'nde açıktan açığa Türkiye'ye karşı düşmanlığın devam ettirilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece Taşnaksutyunla birlikte Hınçak komitecileri, silah ve mühimmat depolarıyla İtilaf Devletleri safında I.Dünya Savaşına iştirak etmişlerdir⁽³²⁾.

Ermeni Hınçak Komitesinin ele geçen faaliyetleri ile ilgili olarak 1910,1911,1912,1913 yıllarına ait karar defterinde şu kararlar alınmıştır.

- a. Silah cephane ve patlayıcı madde sağlanmasına çalışılması.
- b. Silah eğitimi yapılması.
- c. Propagandalara hız verilmesi.
- d. Taşnak Komitesi ile ilişki kurulması.
- e. İttihatçılarla ilişki kurulması
- f. Van'da çeteler kurulması ve yönetimi ⁽³³⁾.

³². Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Dol.6, Kt.65-1, Dos.65-1, Fih.2/202, Taşnak Teşkilatı

³³. ATASE Arşivi, No.1/2, Kls.292, Dos.1199, Fih.1

B. TAŞNAKSUTYUN KOMİTESİ

Taşnaksutyun⁽³⁴⁾ veya "Ermeni İhtilal Cemiyetleri Federasyonu", 1890 yılında Tiflis'de kurulmuştur. Amacı Tiflis'deki "Genç Ermenistan" Van'daki "Armenakan" ve "Hınçak" Ermeni komitelerini birleştirmek, Osmanlı Devleti'ne çeteler sokmak, buradaki Ermenileri silahlandırmak, köylülere silah kullanmasını öğretmek, çeteler kurmak, çetebaşları yetiştirmek, savunma teşkilatı kurmak, taraftar toplayarak isyan, ihtilal çıkarmak ve Ermenistan'ın bağımsızlığını sağlamaktır. Komitelerin sloganı ise, "Türkü, Kürdü, nerede ve hangi şartlarda görürsen öldür. Gericileri, sözünden dönenleri, Ermeni hafiyelerini, hainleri öldür, intikam al" şeklinde idi. Karl Marx'ın "Bir düzine silah nakledecek çete, bir düzine programdan daha tesirlidir" prensibinden hareket eden komite, üç yıl boyunca bir program ortaya koymamıştır⁽³⁵⁾.

1896 Ağustosunda Taşçıların yayınladıkları beyannattaki oniki maddelik program, basın hürriyetine kadar her türlü iddiayı ihtiva ediyor ve şu cümlelerle son buluyordu. "Öleceğiz bunu iyi biliyoruz, fakat Ermenilerin iliklerine kadar işlemiş olan isyan duygusu gösteriyor ki, şahsi haklarımızı elde edinceye kadar tek bir Ermeni sağ kalsa bile Sultan'ın tahtını tehdit etmekten geri kalmayacağız"⁽³⁶⁾. Bu komitenin asıl amaç bağımsızlıktır. Bunun Rus Ermenileri ve Rus dostları istemiyorlardı. Türk Ermenistanına bağımsızlık, Ruslara Akdeniz yolunu kapatmak demek oluyordu. Bundan dolayı bu fikir açık bir sürette ifade olunamıyarak Türk Ermenistanına hürriyet almak, pek tabiidir ki, Ermeni bağımsızlığını temin etmek demektir.

³⁴ . Taşnaksutyun, Federation karşılığıdır. Bu Komite ilk zamanlar yayın organı olan (Truşak=Bayrak)gazetesi dolayısıyla Truşak Komitesi adıyla da anılmıştır.

³⁵ . M. Vartanyan, Taşnaksutyun Tarihi, Ermenice, s.78-80,Zik.Esat Uras Age.s.442-445

³⁶ . A.Süslü, Ermenilerin Yaptıkları Kakliamlar, Ank.1986, s.21-22

Taşnaksutyun kendisini (Sosyalist-Demokrat), (Sosyalist-İhtilalcı), (Nasyonalist), (Bağımsızlık taraftarı) olarak tanıtırdu. Oysa örgütte hiç bir birlik yoktu. İçlerinde emekçi, burjuva, papaz, tüccarda bulunuyordu. Bir yandan da komite din reislerini, milletin ileri gelenlerini asalak, sömürücü olarak, gösteriyordu⁽³⁷⁾. Paristeki Ermeni komitesin faaliyeti hakkında şu malimatlar alınmıştır.

1. Paris'te toplanan 12'nci Taşnak Kongresi'nde Suriye ve diğer yerlerdeki Ermeni muhacirlerinin Erivan'a nakilleri için çalışan (Hokların) bu teşebbüslerine mani olarak Ermeni muhacirlerinin Erivan'a gitmemelerine gayret edilmesine, 150'liklerden Paris'teki Mehmet Ali'nin teşkilatına ayda 5000 frank verilmesine, Suriye'deki şubesine de (muhalefetten sesler çıkaran Nizamettin Kibar'a) 3000 frank verilmesine, Romanya, Bulgaristan ve Mısır'da çıkan ve yeniden çıkarılacak olan Cumhuriyetimize aleyhtar gazetelere sarf edilmek üzere 10.000 franklık bir hesap açılmasına karar verilmiştir. Mehmet Ali'nin Repüblik Anşene gazetesinden Romanya'daki 100 nüsha, Muhalefetten Sesler risalesinin üçüncü formasından 50 nüsha, Romanya'daki Taşnakların rafi kulübüne gönderilmiş ve bunlar Taşnaklara dağıtılmıştır.

2. Paris Taşnak komitesine Amerika, İngiltere, Almanya ve Mısır'dan pek çok para gelmiştir. Martgoalara paraları ve iyi teşkilatları yoktur. Jenev'deki Taşnak propaganda teşkilatı çok büyümüşür.

3. Bükreş Taşnak dörtlerinden "Saroni" tarafından rafi kulübünden verilen konferansta (Taşnak Anti Kemalist olan her fert, cemiyet ve milletle el ele verip düşmanlarımızı ezerek amacımıza erişeceğiz) denmiştir.

³⁷. Ottoman Archives, C. III, s.36-40

Taşnak Komitesi hakkında yapılan istihbarat bilgileri de şu hususları içermektedir.

İstanbul'da bulunan Ermeni patriği Mesrop Norayan, Taşnak Komitesinin faal azasındandır. Mütarekede Ermeni lehine yazılar yazmıştır. Patrikhane memurları ile Meclisi Umumi azalarının çoğu Taşnaktır. Patrikhane her ne kadar görünüşte siyasi işlerle uğraşmadığı hissini veriyorsa da İstanbul Taşnaklarının başları olan Bedros Adroni, gazeteci Manok Arslanyan, Serkis Esmeryan, Mihran Safaryan, Yedvart Şirinyan ile daimi temas etmesine ve Aztarar gazetesi sahibi Manok Arslanyan'a 500 lira vermek suretiyle muavenette bulunmasına nazaran komite ile pek sıkı rabita peyda etmesi ve bunlar vasıtası ile müstear isimler altında siyaset ile uğraşması pek mümkündür⁽³⁸⁾.

Yukarıdaki ve bulunan birçok belgelerde görüldüğü üzere Osmanlı Devleti'nde gerek içerideki gerek dışarıdaki Ermeniler tarafından düşmanla iş birliği yapılarak Türklere karşı yürütülen menfi faaliyetler, ondan sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti'ne ve idarecilerine karşı da yapılmıştır⁽³⁹⁾.

Ermeni Komitelerinin Osmanlı Ülkesi'nde ihtilal ve siyasi örgütleriyle öteden beri kendilerine özerk bir yönetim sağlamaya yönelik girişimleri ve savaş ilanı sonrasında Taşnak komitesi'nin Rusya'da bulunan Ermenilerin derhal aleyhimize hareketini ve Osmanlı ülkesinde ki Ermenilerin de ordunun zayıf düşmesini bekleyerek bütün kuvvetleriyle ayaklanmalarını kararlaştırdığı, her fırsattan yararlanmak suretiyle ülkenin hayat ve geleceğine tesir edecek ihanet hareketlerine cesaret ettikleri, özellikle Osmanlı Devleti'nin savaş halinde bulunduğu sırada Zeytun, Bitlis, Sivas ve Van'da meydana gelen son isyan

³⁸. Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Dol.6, Kt.59-1, Dos.65-2, Fih.26/13,26/7-8, 31.5.1933 tarihli belge

³⁹. Cumhurbaşkanlığı Arşivi, Dol.5, Kt.52-1, Dos.64-1, Fih.6/25-36

olayları ile bir kez daha ortaya çıkmıştır⁽⁴⁰⁾. Bu örgüt uzun süre Osmanlı Devleti'nin ve Türkiye'nin başına dert olmaya devam edecek ve diğer törer örgüt ve cemiyetlere yardım ve yataklık yapacaktır.

C-HOYBUN CEMİYETİ

Türkiye'nin Güneydoğusu'nda bir Ermenistan Devleti kurmak isteyen dış destekli Ermeniler, Cumhuriyet döneminde de boş durmamışlar ve 1927 yılında Ermeni ve Kürt menfaatlerini birleştiren Hoybun Cemiyeti'ni oluşturmuşlardır⁽⁴¹⁾.

Hoybun Cemiyeti ile başlayan Kürt-Ermeni ilişkileri, Türkiye'ye ve Türklüğe düşman hareketleri ile günümüze kadar devam etmiştir. İngilizlerin teşvik destekleriyle kurulan Hoybun Cemiyeti, Paris ve Beyrut'ta ilk toplantısını 1928 yılında yapmıştır. Kürt-Ermeni işbirliğinin oluşturduğu bu cemiyetin kongresinde alınan kararlar, bir protokolle belirlenmiştir. Bu protokolün bazı önemli maddeleri şu şekildedir.

a. Çeşitli ve dağınık durumdaki Kürt ve Ermeni örgütlerini bir araya toplamak,

b. Kürtlerle Ermeniler arasındaki anlaşmazlıkları ve yanlış anlamaları ortadan kaldırmak,

⁴⁰. Ibid, Şif.Dos.No.52

⁴¹. Terör Örgütü PKK'nın Gerçek Yüzü, Gazeteciler Cemiyeti Yayını, Şubat 1994, Yayın No. 37 s.25

c. Türkiye'nin elinde bulunan Ermeni ve Kürt topraklarını kurtarmak,

d. Şimdilik İran'la dostluk kurmak, Irak ve Suriye mandası altında bulunan mahalli idari ile bir siyasi çekişmeye girmemek ve sonuna kadar bu amaçları gerçekleştirmek için Türklerle mücadeleye devam etmek.

Taşnak Ermenileri ile Kürt denilen, aslında Türk soyundan gelen bir kol arasında oluşan bu cemiyet, Ağrı İsyanı'nda Ermenilerin Kürtleri desteklememeleri sonucu 1930' da feshedildi (⁴²).

Bu cemiyetin ortadan 1930 yılından itibaren ortadan kalkmasından sonra destekleyici batılı devletlerin telkini ile ikinci ve yeni bir Kürt-Ermeni anlaşmasına ve işbirliğine gidilmiştir.

D. ERMENİ GİZLİ ORDUSU-ASALA-

“ARMENIAN SECRET ARMY FOR LIBERATION OF ARMENIA”

2 nci Ermeni terör dalgasının ilk örgütü olan ASALA, 20 Ocak 1974 tarihinde BEYRUT'ta kurulmuştur. 1975 yılında faaliyete geçen örgüt Lübnan'ı hareket üssü olarak kullanmaktadır.

ASALA eski, Taşnak, Hınçak ve Ramgavar militanları ile Lübnan Komünist Partisi'nin Ermeni bölümü mensuplarınca oluşturulmuştur. Marksist ve Leninist bir örgüt olduğunu saklamayan, F.K.Ö. Modelini benimseyen ve kendini

⁴². A.M.Çay, Age, s.45

"Uluslararası Devrim Hareketinin bir parçası" olarak niteleyen ASALA; "Ermeni davasının ancak silahlı mücadele ile kazanabileceği" iddiası ile ortaya çıkmış ve klasik Ermeni komitelerinin teslimiyetçi tutumuna karşı yeni bir alternatif olduğunu ileri sürmüştür. Bazı Filistinli unsurların yardımıyla hızla örgütlenen ASALA, militanlarını önce Filistin kamplarında eğitmiş, daha sonra Lübnan'da kendi eğitim kamplarını kurmuştur. ASALA, Doğu Anadolu'daki sözde Ermeni topraklarını kurtarılacak bölge olarak hedef göstermekte ve Türkiye ile Batılı müttefiklerini can düşmanı ilan etmektedir. ASALA'nın lideri Hagop HAGAPLAN'dır. ASALA ve ona bağlı hücreler, bugüne kadar silahlı ve bombalı olmak üzere birçok eylem gerçekleştirmişlerdir. Temmuz 1982'de İsrail'in Güney Lübnan'ı işgali sonunda buradaki karargahının bir kısmını ve barınaklarını kaybederek olumsuz yönde etkilenmiştir. Buna rağmen, Türk hedefleri başta olmak üzere fark gözetmeden değişik hedeflere muhtelif saldırılar düzenlemiştir. ASALA'nın bu tarz saldırılarının Ermeni meselesine darbe vurduğu gerekçesiyle örgüt içerisinde görüş ayrılıkları başlamıştır. 15 Temmuz 1983'te Paris Orly Havaalanı'nda ki Türk terminaline yapılan bombalı saldırı da pek çok insanın hayatını kaybetmesi ve yaralanması, ASALA içindeki görüş ayrılıklarının su yüzüne çıkmasına neden olmuştur. ASALA dışındaki Ermeni örgütleri Türk olmayan hedeflere yapılan saldırıları kabul etmemişlerdir. Bu olaylar ortaya , ASALA yanlısı olmadığını iddia eden ULUSAL ERMENİ HAREKATİ (MNA) ile ASALA yanlısı, ancak Türkleri hedef aldığını, ASALA'dan böylece ayrıldığını bildiren ERMENİ DEVRİMCİ ORDUSU (ASALA-MR) (ARA-ARM) isimli örgütleri ortaya çıkartmıştır.

Bu gelişmeler sürerken 27.7.1983 tarihinde Lizbon Büyükelçiliğimiz 5 Ermeni terörist tarafından basılmış, ölü olarak ele geçen beş teröristin bu

eylemine ERMENİ DEVRİMCİ ORDUSU (ERMENİ DEVRİMCİ HAREKATI) üstlenmiştir.

Asala'nın ilişkileri, uyguladıkları stratejiye paralel olarak Türkiye için tehdit ve terörü doğrudan veya dolaylı şekilde uygulamaya çalışan Ermeniler dışı terör örgütlerine öncelik verilmek üzere düzenlenmiştir. Bunlar 1975-1980 evresi içinde Filistin Kurtuluş Örgütü, Kominist partileri eylem grupları ve bazı devletlerin gizli örgütleridir. 1980 yılında Nisan ayında Sidon/Lübnan'da yapılan PKK ile ortak eylem antlaşmasıyla ASALA ilişkilerini genişletmiştir. Bu yolla ASALA-PKK arasında görüş ve eylem birliği kurulmuştur. Gerçekte ise her iki örgüt aynı amaçları paylaşmakta, benzer yapı ve görüşlerdedir. 1983 yılından sonra başlayan evrede ise ASALA ilişkileri Melkonyan'ın strajesine uygun şekilde gelişmiş, Türkiye içinde terörün uygulanmasına ağırlık verilerek, bu strateji doğrudan veya dolaylı şekilde eylemleştirilecek imkan ve kabiliyette bulunan her örgütle ilişkiler kurulması esas alınmıştır. Bunların başında gene PKK ve benzeri kuruluşlar ile TKP ve diğer kominist örgütler gelmektedir⁽⁴³⁾.

E- ERMENİ SOYKIRIMI ADALET KOMANDOLARI (ESAK)

(JUSTICE COMMADOES OF ARMENIAN GENESOIDE) (JCAG)

"Ermeni Soykırımı Adalet Komandoları" terör gurubunu Taşnak örgütü kurdu, daha sonra bunun adını "Ermeni Devrimci Ordusu" şekline çevirdiler. Bu grubun bütün cinayetleri ve bombalama olayları Taşnak terör örgütünce

⁴³. Ottoman Archives, C. I, s.37-45

planlandı ve kararlaştırıldı. Açıklanan tutum ve davranışlar hiçbir zaman Taşnak'ların terör örgütü niteliğini yitirmediğini gösterdi. Ancak bu terör örgütünün ASALA' dan farklı bir yanı ortaya çıktı. ASALA için Türk veya başka ülkelerin vatandaşları terör uygulamalarında veya katliamlarda farketmiyordu. Hedeflerde ayırım yapılmıyordu. Buna karşılık Taşnak Ermeni terör örgütü ve ona bağlı grupları hedef olarak yalnız Türkleri, Türk vatandaşlarını, Türk temsilcilerini seçiyorlardı.

1982 yılında Los Angeles'teki Türk Başkonsolosunu öldürdükten sonra Adalet Komandolarının yaptıkları açıklamada "Tek amacımız Türk diplomatları ve Türk kurumlarıdır" deniyordu. "Ermeni Devrimci Ordusu" nun 1983 yılında Lizbon'daki Türkiye Büyükelçiliğine yaptığı saldırıda da aynı durum tekrarlanıyordu. Kısaca, Taşnak Ermeni terör örgütü ile ASALA arasındaki farkı, birinin yalnız Türk hedeflerine yönelmesi, diğerinin ise Türk veya diğer milletler vatandaşlarını terör uygulamasında ayırt etmemesidir. Gerçekte, ise bu tarihi süreç içerisinde de görülen bir durumu yansıtıyordu. XIX. ve XX. yüzyılın ilk yirmi yılı içinde, Taşnaklar daha çok Batı yanlısı davranarak Batı ülkelerindeki kamuoyunu etkilemeye çalışırken, Hınçaklar Rusya'ya yöneliyorlardı. Terörün, iki yanı da 1973-1985 yılları arasında kullanılmaya başladı.

Taşnak Ermeni örgütü açıklanan elçilik baskınından sonra genel stratejisini açıklama fırsatı buldu. Bu stratejiye göre "Bir kurtuluş hareketinin nihai amacına erişmesi için iki aşama vardır..." deniyordu. Bu aşamaları da şu şekilde formüle etmekteydi. "Birincisi destek üsleri sağlamaktır. Buna "İç propaganda" denilir. İkinci aşama ise, dışarıda tanınma yani dünyanın beğenisini kazanmadır. En azından dünya kamuoyunun davaya eğilmesi sağlanmalıdır. Bu ise, bir başka deyimle gösteri eylemleri dönemidir..." İşte Taşnaklar için, Ermeni terörü

açıklanan stratejinin "gösteri" eylemlerini yansıtıyordu. Cinayetler, bombalamalar, baskınlar ve bu arada ölen yaralanan, ezilen insanlar tamamen bir gösteriden ibarettir, sayılıyordu (⁴⁴).

⁴⁴. Ottoman Archives, I. C., s. 40

IV. BÖLÜM: KÜRT PARTİSİ VE TERÖR ÖRGÜTLERİ

A. KÜRDİSTAN İSTİKLAL PARTİSİ (KİP)

Dış güçler ve onların Türkiye'deki beşinci kolları, özellikle 1957'den itibaren bozulan ekonomik durum ve bunu takiben ortaya çıkan siyasi istikrarsızlıktan istifade ederek, yer yer gizli örgütlenmeleri ve propagandalara başladılar. Bu vesileyle organize olarak 1958'de "1. KÜRDİSTAN İSTİKLAL PARTİSİ (KİP)" kuruldu.

Bu dönemde ilk siyasi ve bölücü örgüt olarak kabul edilen "KİP" in faaliyetlerini Av. Ziya Şerefhanoglu (Bitlis senatörü iken Lübnan'a ve daha sonra Amerika'ya kaçtı) yönetiyordu. 27 Mayıs İhtilal'i'nin akabinde bu örgütün 49 mensubu, devletin ve milletin birliğini bozucu hareketlerinden dolayı tutuklanmıştır. Ayrıca 1959 yılında, Türkiye'de okuyan Irak-Suriye uyruklu kişilerce "Kürt Talebe Cemiyeti" kurulmuştur. Bu cemiyetin, Avrupa'da faaliyetlerini sürdüren "Avrupa Kürt Talebe Cemiyeti" ile de ilişkisi vardır. 1962 yılından itibaren bu talebe cemiyeti tamamen Avrupa'daki örgütün kontroluna girdi. Cemiyet başkanı Cemal Alemdar, daha sonra "Devrimci Doğu Ocakları" içinde de çok faal rol oynamıştır⁽⁴⁵⁾. Haziran 1962 yılında, "Talebe Cemiyeti" olarak görülen bu örgütün elemanları bölücülük yaptıkları için yakalanıp tevkif edildiler.

⁴⁵. M. Rişvanoğlu, Saklanan Gerçekler, Kurmançlar ve Zazaların Kimliği-2-, Ank, 1995, s. 780

B. TÜRKİYE KÜRDİSTAN DEMOKRAT PARTİSİ (TKDP)

1963'e kadar oldukça yavaş seyreden siyasi Kürtçülük faaliyetleri 1961 Anayasası'nın hoşgörülü ortamından azami derecede istifade ederek, özellikle "sol" görünüm altında ivme kazanmaya başlamıştır. 1965 yılında faaliyete geçmesine rağmen, kuruluşu 1961'e kadar inen Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi, bu tarihte Silopi de Abdullah Ökten tarafından teşkilatlandırılmıştır. 1965 tarihinde Irak Kürdistan Demokrat Partisi ile ilişkiye girilmiş ve Orak modelinde illegal olarak ortaya çıkmıştır. İlk mahalli teşkilatlar Silopi ve Cizre'de meydana getirilmiştir. TKDP, Kuzey Irak'taki polit-büro'dan yönetilmekte ve partinin genel sekreterliğini ise Dr. Sait Kırmızıtoprak yapmaktaydı. Diğer üyeler ise Dr. Faik Savaş, Hikmet Buluttekin, Nazmi Balkaç ve Hasan Yıkılmış'tan ibaretti. Michael M. Gunter, TKDP 'nin Urfalı bir Avukat olan Faik Bucak tarafından 1965'te kurulduğunu ileri sürülmektedir⁽⁴⁶⁾.

Marksis-Leninist bir teşekkül olan TKDP'nin 61 maddelik tüzüğü ve tüzüğün başındaki amaçlar maddesi incelendiğinde ihanetin boyutu açıkca ortaya çıkmaktadır. Partinin amaçları şunlardır:

1. Türk Anayasası'nın değiştirilmesi, Kürt ve Türk terimlerinin Anayasa'da birlikte yer alması ve Türk Devlet'nin bu iki unsurdan oluştuğunun kabul ve ilan olunması,
2. Parlamento'ya kendi nüfusları oranında milletvekili verilmesi,
3. Kürdistan olarak tanımlanan yerlere, muhacir yerleştirilmemesi ve

⁴⁶ İ.E. Gürsel, Kürtçülük Gerçeği, Ank. 1977, s.73-74, V.Şadilli, Türkiye'de Kürtçülük Hareketi ve İsyanlar, İst. 1980, s.234

buradaki köy ve kentlerin isimlerinin değiştirilmesi,

4. Kürdistan şehirlerine, aslı Kürt olan idareciler yollanması,

5. Türkiye'deki Kürdistan'da resmi dilin Kürtçe olması, okullarda Kürtçe eğitim verilmesi, Kürtçe radyo ve televizyon kurulması ve Kürtçe kitap, mecmua ve gazete neşrinin sağlanması,

6. Devletin, Kürdistan olarak tanımladıkları yerlerin kalkınması için mali ve iktisadi tedbirler almasını ve bunun için Kürdistan olarak bildikleri yerlerin sınırı içerisinde ağır sanayii yatırımlarının oluşturulması ve bölgede çıkan petrol gelirinin %74'ünün, Kürdistan olarak belirttikleri yerlere sarfedilmesinin gerçekleştirilmesi (⁴⁷).

TKDP'nin idari yapılanması ise altı bölümden meydana gelmekteydi. Bunlar: 1. Cavana Mezin (Genel Kurul), 2. Koma Navkom (Parti Meclisi), 3. Koma Heremi (Merkez Yönetim Kurulu), 4. Koma Ci (Mahalli Teşkilat), 5. Koma Alike (Yardımcı Grup), 6. Koma Bıra (Kardeş Grubu)(⁴⁸⁴²) gibi bölümlerden oluşmaktaydı. 12 Mart 1971 Askeri müdahalesi ve Doğu Anadolu'da bazı bölgelerde Sıkıyönetim ilanı, TKDP mensupları telaşlandırmış 1971 Nisan'ında Silopi'de yapılan toplantıda, Türk Devleti'nin yapacağı tevkifler karşısındaki stratejilerini tesbite çalışmışlardır. 12 Mart sonrasında diğer bölücü-yıkıcı unsurlarla birlikte TKDP'ye mesup 30 üye tevkif edilmiştir.

⁴⁷ M. M. Gunter, The Kurdish Problem in Turkey, Vol. 42, Summer 1988, s. 392

⁴⁸ İ.E.Gürsel, Age.s.74-76

C. KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞÇULARI (KUK)

Türkiye Kürdistan Demotrat Partisi'nin dağılmasından sonra Irak'ta Barzani'ye sığınan bir takım Kürtçü gruplar, Kürdistan Ulusal Kurtuluşu(KUK) adıyla yeniden örgütlendiler. Marksist eğilimli olan KUK, Irak Kürdistan Demokratik Partisi ve lideri Mesud Barzani'yi desteklemektedir⁽⁴⁹⁾. Amacı; ferdi terör eylem metodlarıyla halkın sindirilmesi, ahlaki ve sosyo-ekonomik değer yargılarının törpülenerek zamanlama sürecinde kapsamının ve tesirlerinin azaltılması ve dağıtılması, bütün devlet yönetim birimlerinin, özellikle güvenlik güçlerinin pasifize, dejenere edilmesinin sağlanması, devlet otoritesi boşluğu neticesinde zamanla "Komünist Devrim" aşamasında proleter devrimcilerin öncülüğünde gerçekleştirilecek "silahlı kitle isyanı" ile Halk devriminin sonucu "Türkiye Cumhuriyetini" parçalanması ve Doğu-Güneydoğu

Anadolu bölgesinde, yıllardan beri Müslüman Türk düşmanlarının çeşitli sebeplerle çıkarıpta muaffak olmadıkları suni milletler ortaya çıkarılması için bölücü hareketlerinin bir devamı ve parçası olan "Marksist-Leninist uygulamada", Sosyalist Kuzey Kürdistan "Halk Cumhuriyeti'nin" kurulması, takiben, "Türkiye, Suriye, İran ve Irak" toprakları üzerinde nisbi birleşik kesimleri bir bütün ve bölünmezlik teşkil eder durumuna rağmen, dört parçaya ayrılması, Kürdistan'ın kurulması ve birliğe kavuşturulmasıdır.

K.U.K. legal görünümlü derneklerden, fikirleriyle halk kitlelerinin beynini yıkamak için istifade etmiştir. Propagandaya ağırlık vererek, "Pale ve Kebab (uğraş)" isimli iki yayın organı çıkarmış, aynı zamanda yurt dışı faaliyetlerine de özel bir önem vermiştir⁽⁵⁰⁾.

⁴⁹ . M.M.Guhter, Age, s.398

⁵⁰ . M.Bayraktar, Kürtler ve Kürtlerin Türklüğü, Ortadoğu Gazetesi 5 Mart 1992 tarihli yazısı.

Bu maksatla İsveç'te, "Kürdistan İşçi Derneği" (KİK-DER) adlı kuruluşla işbirliğine girmiştir. Komünist Rusya'nın güdümünde olan "KUK", Libya, Filistin ve Suriye 'de bulunan kamplarda kandırdığı insanları eğitim yaptırarak, bölücü komünist-militan yetiştirmişlerdir.

D. KÜRDİSTAN KOMÜNİST PARTİSİ (KKP)

1970'li yıllarda, Deniz Gezmiş ile birlikte, Teslim Töre tarafından temelleri atılıp, 1980 yılında "Türkiye Komünist Emek Partisi" (TKEP) olarak faaliyet göstermiş ve Gaziantep'te kurulmuş olup, 3 ncü kongresini 1985'de Suriye'nin başkenti Şam'da yapmıştır.

1985 yılında İstanbul'da yapılan "Türkiye Komünist Emek Partisi"nin 1. Kongresinde, bu partinin ismi değiştirilerek " Komünist Kürdistan Partisi (KKP)" adını almıştır. Aynı kongre'de, Türkiye'nin Doğu ve Güney Doğu bölgesinde çıkaracakları toplu isyanlarda bu bölgeyi Anadolu'dan ayırarak "Komünist bir Kürdistan" devletini kurma kararı almıştır. Bunun içinde çalışma alanlarını üç bölgede toplamışlardır: "İstanbul, Çukurova ve Doğu-Güneydoğu Anadolu" bölgeleridir.

Bu bölücü Marksist parti, görüşlerini tabana yaymak için, "Sol birlik ve Dengie Kürdistan" isimli iki dergi çıkarmıştır. Ayrıca başını "Türkiye Komünist Parti'sinin" (TKP) çektiği sekiz örgütten oluşan "Sol Birlik" içinde de yer almıştır⁽⁵¹⁾.

⁵¹ . M.Rişvanoğlu, Age, s.787.

E. TÜRKİYE KÜRDİSTAN SOSYALİST PARTİSİ (TKSP)

1974 yılında 12 Mart sonrası kapatılan TİP'in bazı üyeleri tarafından "Türkiye Kürdistan Sosyalist Partisi" kuruldu. Kuruluşa paralel olarak 1975 yılında Riya Azadi "Özgürlük Yolu" adlı bir dergi yayınlamaya başladı. Bu derginin yayını 1979 yılına kadar devam etti ve partinin genel sekreterliğine Kemal Burkay getirildi. Kanuni sorumluluğunda kurtulmak için tüzüğünü "Irak Kürdistan Sosyalist Partisi"⁽⁵²⁾ altında çıkardı.

TKSP, "Eğer eşitlik ilkeleri gözetilirse, Kürtler'in Türkler'le aynı demokratik sistem içinde yaşayabileceği" tezinden hareket etmekte ancak bunun için ya Türkiye Cumhuriyeti'nin yerine bir federasyonun yada Kürdistan'da bağımsız bir devletin kurulmasını ön-şart olarak ileri sürmekte idi⁽⁵³⁾.

TKSP'si çatısı altında Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun bazı vilayetlerinde propaganda faaliyetleriyle gerekli tabanı oluşturduktan sonra, Türkiye Devletine karşı yapılacak silahlı ayaklanma ile "Marksist-Leninist" temele dayalı bir Kürdistan'ın kurulması planlanmıştı. Parti gerek yurt içi ve gerekse yurt dışında fikirlerini geniş kitlelere aktarabilmek için yayın faaliyetlerine ağırlık vermiş bu maksatla, "Özgürlük Yolu", "Roje Welat" "Özgürlük Şafağı", "Özgürlük", "Roje Nu (yeni gün)" ve "Denge Komkar" isimli dergi ve gazeteler çıkarmıştır. Partinin hücre kuruluşlarında "Devrimci Halk Kültür Derneği" (D.H.K.D) üyeleri aktif olarak görev almışlardır⁽⁵⁴⁾.

⁵² . M.Riştanoğlu, Age, s.785-786

⁵³ . M.M.Gunter, Age,s.394

⁵⁴ . M.Riştanoğlu, Age, s.786

F. KÜRDİSTAN İŞÇİ PARTİSİ

(PARTİYE KARKEREN KÜRDİSTAN)(PKK)

Birinci Dünya savaşı sona erdiğinde, Osmanlı Devleti'nin Balkanlar 'da Ortadoğu'da ve Afrika'da ki geniş topraklardaki hakimiyeti sona ermişti. O tarihte, Anadolu ve Ortadoğu'yu kontrolleri altına almak isteyen yabancı güçler, Türkiye'nin Güneydoğu bölgesini de işgal planlarına dahil etmişlerdi. Anadolu'yu işgal planları hazırlanırken, Türk Devlet'ni zor durumda bırakmak ve birliği parçalamak için, İngilizler masa başında Doğu Anadolu'da manda yönetimli Kürt Devleti fikrini ortaya atmıştır.

Planlar ortaya atılırken hiçbir Kürt'ün bu konuda herhangi bir isteği bulunmuyordu. Kürtlerin kaderiyle ilgili bu planlar hazırlanırken hiçbir kürt toplantıya katılmamıştı. İngilizler bu boşluğu farketmiş olacaklar ki, hemen Güneydoğu Anadolu'da propoganda yapıp, Kürtleri kışkırtmak ve ayaklandırmak için misyoner adı altında ajanları bölgeye göndermişlerdir. Bu amaçtan habersiz olan Kürtlere para ve silah dağıtmışlardır. Güneydoğu Anadolu'daki insanlar ve aşiretlerin ise bir Kürtçülük düşüncesi ve faaliyeti bulunmuyordu.

Birinci Dünya savaşı öncesi ve sırasında Batılı güçler tarafından ortaya atılan suni Kürt sorunu, Dünya siyasi coğrafyasının netleştiği II. Dünya Savaşı sonrası dönemde öncelikle Türkiye'nin komşusu olan ülkeler tarafından kullanılmaya başlamıştır. Temelde, Batılı güçlerin bıraktıkları mirası kullanan, bu ülkeler arasında ilk sırayı Suriye almıştır⁽⁵⁵⁾.

⁵⁵. Avrupa'daki Terör Üssü Yunanistan, Türk Demokrasi Vakfı, Ank.1995, s.29

Bu etkilerin oluşturduğu ortam ile Ankara'da ayrılarak yola çıkan üniversite öğrencilerinin çoğunlukta bulunduğu bir grup teşkilatlama zorunluğunun ortaya çıktığını anlayarak örgütlenme yoluna gitmişlerdir, bunlar Abdullah ÖCALAN, Cemil BAYIK, Kesire YILDIRIM (ÖCALAN), Ali Haydar KAYTAN, Duran KALKAN, Abdurrahman POLAT, İsmet ÖZKAN, Mazlum DOĞAN, M.Hayri DURMUŞ, Haki KARER, Kemal PİR, Mehmet UZUN ve A.Rıza ALTUN'dur⁽⁵⁶⁾. Resmi örgütlenmeye gitmek için, ilk etapta bir örgüt programı ve tüzüğü oluşturmayı planlıyorlardı, bu programa göre kurulacak partinin stratejisi, araçları ve yöntemleri Marksist-Leninist felsefeye göre tesbit ediliyordu. Bu görüşe göre; Türkiye'yi sömürgeci, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri sömürge Kürdistan olarak nitelendiriliyordu. Ankara çıkışlı bu hareketin ardından 27 Kasım 1978 tarihinde Diyarbakır ili Lice ilçesi Fis Köyünde ilk toplantıları yapılarak eğitim çalışmalarının olduğu 1 nci kongre yapılmıştır.

Kongreyi müteakip başta Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde olmak üzere Merkez komiteleri oluşturulmuş ve bu komitelere bağlı 19 Bölge komitesi, bölge komitelerine bağlı 63 ilçe temsilciliğini⁽⁵⁷⁾ faaliyete geçirmiş ayrıca savaştan güçlü bir halk ordusu oluşturulması amacıyla askeri örgütlenmeye yönelmiştir. Abdullah ÖCALAN Eylül 1979'da Suriye'ye kaçmış ve Şam'a yerleşmiştir. Bu sırada Suriye İstihbarat Teşkilatı'nın yardımıyla Filistinlilere ait kamplarda militanlarının eğitimleri için ortam hazırlanmıştır. Güneydoğu bölgesi halkından seçilen ve parayla kandırılan gençler, muhaberat görevlileri tarafından alınarak Lübnan'a kamplara götürülmüşlerdir.

⁵⁶ . A.Aydın, Age, Kürtler PKK ve A. Öcalan,Ank.1992, s.48

⁵⁷ . Türkiye'deki Anarşi ve Terörün Gelişmesi Sonuçları ve Güvenlik Kuvvetleri ile Önlenmesi, Ank.1982, s.57

12 Eylül 1980 öncesi Türkiye içinde ve dışında PKK'dan çok daha güçlü terör örgütleri parçalanıp, dağılırken, PKK terör örgütü, hızla büyük güç kazanmış ve örgütlenmiştir. Bu da Türkiye dışındaki güçlerle olan ilişkilerinin bir sonucuydu. Bu ilişkilere Suriye dışında Yunanistan'da katılmıştır⁽⁵⁸⁾.

PKK Terör örgütü Türkiye'yi daha fazla zora sokmak amacıyla 1979 yılında Lübnan'ın Say'da şehrinde Ermeni Gizli Ordusu (ASALA) ile ortak bir deklarasyon yayınlayarak ortak eylem kararı almışlardır. 1984 Yılı'nın Haziran ayı sonlarında APO'nun talimatıyla Kuzey Irak'ta iki tane Silahlı Propoganda birliği oluşturuldu. Bu birliklerin üst kuruluşuna Kürdistan Kurtuluş Birliği, Hezen Rızgariya Kürdistan (HRK) adı verildi. Bu birliğin biri Hakkari bölgesi Komitesi, diğeri de Eruh-Şırnak Bölge komitesi sahasında konuşlandırıldı. Bu tarihte örgütün aldığı peşpeşe darbeler panige kapılmasına yol açtı HRK'nın birimleri, tüm hareket insiyatifini kaybetti ve 1985 Mart ayında kısaca ERNK olarak bilinen ENIYA RIZGARIYA NETEWA KÜRDİSTAN/ KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ CEPHESİ'ni ilan etti. Bu Apo'nun yapmış olduğu bir zamanlara hatası olup cephe o günlerde tam bir fiyasko ile sonuçlanmıştı. HRK isimli kuruluşun kaldırılarak yerine kurulan ARGK (ARTEŞA RIZGARIYA GELE KÜRDİSTAN- KÜRDİSTAN HALK KURTULUŞ ORDUSU) askeri mücadelenin genel kurmayı olarak kabul ediliyordu.

PKK eylem Hedefleri olarak çok çeşitli hedefler seçmiştir. Ancak en önemli hedef PKK'ya sempati ile bakmayan; başka deyişle örgütün otoritesini kabul etmeyen aşiret, kabile, köy, aile , mezralara kısaca tüm kişi ve kurumlara ibret olsun diye çok acımasızca sindirip boyun eğdirmektir⁽⁵⁹⁾.

⁵⁸. Avrupa'daki Terör Üssü Yunanistan, s.30

⁵⁹. A.Aydın, Age, s.101-180

PKK Terör örgütünün arzu ettiği hedeflere ulaşmak için izlediği siyasi hedef stratejisi dört safhadan oluşmaktadır.

1. Safha: Kültürel ve sosyal hakların temin edilme safhası,
2. Safha: Özel veya otonom (federasyon) tipi bir idarenin kurulması,
3. Safha: Türkiye toprakların da ve diğer ülkeler de (IRAK-İRAN) bağımsız Kürt Devletinin kurulması,
4. Safha: Bağımsız ve birleşik sözde Büyük Kürdistan Devleti'nin kurulmasıdır⁽⁶⁰⁾.

PKK Terör örgütü elde etmeyi umduğu bu beklentilerini gerçekleştirebilmek amacıyla , ihtiyaç duyduğu silah, mühimmat ve cephaneyi tedarik edebilmek amacıyla oldukça fazla miktarda paraya ihtiyacı vardır. Bu ihtiyacını karşılayabilmenin en kolay yolu da uyuşturucu ticareti ve kaçakçılığıdır.

Terör örgütlerinin organize olabilmeleri için devamlı bir mali kaynağa ihtiyacın yanısıra bunları sağlayacak bir merkezin de zarureti vardır. Güney Kıbrıs Rum kesimi, terörün beslenmesi için çok uygun bir üs olmuştur. Ada Ortadoğu'dan batıya uyuşturucu, batıdan ise Ortadoğu'ya silah kaçakçılığının merkezi durumundadır.

Yunan basını, Suriye Devlet Başkanı Hafız Esat'ın kardeşi Rifat Esat ile Abdullah Öcalan'ın uyuşturucu ve silah kaçakçılığı yaptıklarını ve ortak

⁶⁰ . Terör Örgütü PKK'nın Gerçek Yüzü, s.46

olduklarını, Yunan İstihbarat kaynaklarına dayanarak yazmaktadır. Aynı kaynaklar , Rifat Esat ile Abdullah Öcalan'ın kaçakçılık faaliyetleri hakkında INTERPOL 'ün elinde önemli bilgilerin bulunduğunu ve bunların Yunan polisine aktarıldığını belirtmektedir. Bu bilgilere göre, Güney Kıbrıs'ta ve Ege Denizi'nde ki ıssız adalarda depolanan uyuşturucular, terör örgütü PKK'nın Yunanistan'a iltica etmiş yandaşları tarafından Avrupa ülkelerine kaçırılmakta ve orada yine PKK'nın kurduğu uyuşturucu ağları kanalıyla piyasaya sürülmektedir. Uyuşturucu ticaretinden sağlanan milyonlarca dolar ise, Rifat Esat ve Abdullah Öcalan'ın İsviçre bankalarındaki gizli hesaplarına yatırılmaktadır.

Uyuşturucu kaçakçısından terör örgütü PKK'nın 1990 yılındaki payı, 300-400 milyon dolar olarak hesaplanmaktadır. Terör örgütü PKK'nın Hollanda, İspanya, İngiltere, Almanya, Fransa, Danimarka, Yunanistan, Güney Kıbrıs ile bağlantıları bulunmaktadır. Bu ülkelere mülteci olarak yollayıp üslendirdiği adamları, o ülkede uyuşturucu ticareti yapan kaçakçılarla işbirliği yapmakta, onlara pazarladıkları uyuşturucuya karşılık para, silah ve Türkiye içinde piyasaya sürmek içi sahte dolarlar almaktadırlar⁽⁶¹⁾.

Terör örgütü PKK'nın yapmış olduğu bu faaliyetlerine arka çıkan Avrupa Devletlerinin günü geldiğinde kazdıkları çukura kendilerinin düşeceği muhakkaktır. Ticaretine göz yumdukları hatta destek verdikleri uyuşturucu batağına kendi gençleri zehirlenecektir. ÜLKESİ VE MİLLETİYLE bölünmez bir bütün olan Türk insanı tarih boyunca, her dönemde olduğu gibi, bu cinayet şebekesinin de kökünü kurutulacağı muhakkaktır.

⁶¹ . Avrupa'daki Terörs.31-32

V. BÖLÜM : ÇEVRE ÜLKELERİN ERMENİ VE KÜRT FAALİYETLERİNE ETKİLERİ

A. RUSYA

Rusya'nın sıcak denizlere inebilmesi için Osmanlı Devleti'nin parçalanması, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti'nin yanında, bir Kürt Devleti'nin kurulması ile mümkün olabilecekti. Rusya bu koridoru oluşturabilmek amacıyla İngilizlerle çoğu defa menfaat çatışmasına girmekle birlikte, genelde bu devletle birlikte Kürtçülük ve Ermeni faaliyetlerine destek olmayı, Ortadoğu politikasının temeli yapmıştır⁽⁶²⁾. 1870-1871 Alman-Fransız savaşından sonra Rusya meydana boş bularak Osmanlı Devleti'nin içişlerine karışmaya başlamıştır. 1876'da Birinci Meşrutiyet ilan edilerek durumdan Ermenilerin de çok memnun olduğu ve bu sonucun Ermenilere "Ermeni İstiklal idealini" unutturacağını hesaba katan Rusya yine Ermenileri kışkırtmış ve Balkan Devletlerine tanınan haklardan kendilerinin de istifade etmeleri için Ermenilerin içine fitne sokmuştur⁽⁶³⁾.

Milli Mücadele döneminde Rusya'dan İstanbul'a gelerek bolşeviklik propagandası yapmak suretiyle Ankara'yı zor durumda bırakmayı planlayan ve komünist bir ihtilal gerçekleştirmeyi düşünen zihniyet de mevcuttur. Özellikle subaylar arasında propaganda yapmak suretiyle Anadolu hareketine sızmayı hedeflemişlerdir. Bu gizli teşkilat "Anadolu Komünist Fıkrası" dır. Bu teşkilat

⁶² . A.M. Çay, Age, s.468

⁶³ . M. Ethemoğlu, Ermeni Terörünün Kısa Tarihi, Diy.1987, s.12

hakkında, Ankara tarafından tanınmadığı⁽⁶⁴⁾ bu teşkilatın kimlerden teşhir edildiği hakkında bilgi toplaması için emir verildiği görülmektedir⁽⁶⁵⁾.

30 Ağustos 1914'te Eleşkirt Hudut Tabur Komutanlığı'ndan, 3. Ordu Komutanlığına gönderilen raporda, sınıra yakın olan köylerdeki evleri arayan Rusların buldukları silahları Ermenilere verdikleri, ayrıca bölgedeki Ermenilerin Rusya'ya kaçmak için propaganda yaptıkları kayıtlıdır⁽⁶⁶⁾. Rusya'da gelen gönüllü Ermeniler ile Osmanlı ordusuna katılıp silahlarıyla birlikte firar eden Ermeniler; Kiliseler, Komiteler ve Mahalli Ermenilerin faaliyetleri sonunda Anadolu'yu bir barut fıçısı haline getirilmişlerdir. Bir taraftan Osmanlı Ordusu'nu arkadan vurulmaya çalışılırken öteki taraftan da aktif gücü seferberlikte olan Türk kadını, kızı, çocuk ve yaşlıları, hemen hergün katliama işkenceye maruz bırakılmışlardır⁽⁶⁷⁾.

Erzincan'dan Erzurum'a kadar uzanan sahada özellikle Van gölü çevresinde Ruslar tarafından teşkilatlandırılan ve silahlandırılan Ermeni çeteleri Müslüman halka karşı tedhiş hareketına başlamışlardır⁽⁶⁸⁾. Bu mezalim karşısında Ruslar seyirci kalıyor ve hatta onları destekliyorlardı. Rusya himayesindeki bir Ermenistan Rusya'nın emellerine ulaşmasına hizmet edeceğinden Ruslar "Büyük Ermenistan'ı" desteklemişlerdir. 1918 yılında Ermenilerin tam teşkilatlı bir kolorduları bulunmaktaydı. Ayrıca Kafkas Cephesindeki Rus Birliklerinde Ermeni askerleri oldukça çoktu. Bunlar Rus işgali altındaki Erzurum, Erzincan, Van ve Eleşkirt halkı olup Rus Ordusu'na ve

⁶⁴ . ATASE Arşivi, Kls.1952, Dos.6, Fih. 21

⁶⁵ . ATASE Arşivi, Kls.1952, Dos. 6, Fih. 11/1

⁶⁶ . ATASE Arşivi, No. 4/3671, Kls.2818,Dos.59, Fih.2-5

⁶⁷ . A. Süslü, Van, Bitlis, Muş ve Kars'daki Ermeni Katliamları, "Gazilerle Mülakaat", Aak.1994, s.110

⁶⁸ . ATASE Arşivi, No. 1/2, Kls.525, Dos. 2046, Fih. 6-2 ve ATASE Arşivi, No. 4/3671, Kls. 2905, Dos. 433, Fih. 6-21, 22

oradan da Ermeni Kıt'alarına gönüllü katılmışlardır. İhtilal sonucunda dağılan Rus Ordusu'nun silahları, özellikle ağır makinalı tüfekleri Ermenilerin eline geçmiştir⁽⁶⁹⁾.

XX. yüzyıl başlarından itibaren Rusya, Kürt meselesine tamamen kültürel açıdan yaklaşmaya başlamıştır⁽⁷⁰⁾. Çarlık Rusyası'nın Kürt Politikası ve Petesburg'daki ilmi çalışmalar yeni rejime, Sovyet Rusya'ya miras olarak kalmıştır. Rusya'nın 1906 yılından sonra Barzan Aşireti ile temasa geçtiği ve daha sonra Barzan Şeyhi Abdüsselim'i⁽⁷¹⁾ isyana teşvik ettigide bilimektedir. Sovyet Rusya daha sonraları 1941 yılında Bakü'de Kürt Aşiret liderlerini toplayarak ayaklanmaya teşvik etmiştir. 18 Haziran 1947'de Mustafa BARZANİ'yi ülkesine kabul ederek, 11 yıl süreyle barındırmıştır⁽⁷²⁾. 1959'dan sonra ise Celal TALABANİ'yi destekleyerek, 1970' li yıllardan sonra gerek Türkiye ve gerekse diğer Ortadoğu ülkelerindeki Marksist-Leninist Kürtçülük hareketleri bizzat Sovyet Rusya tarafından destek ve teşvik görecektir⁽⁷³⁾.

Tarihin her döneminde Rusya'nın Ermeni ve Kürt terör örgütlerini destekledikleri bariz olarak görülmektedir. Özellikle terör örgütleri ile 1980' li yılların sonunda PKK ve diğer örgütleri destekleyerek kendi topraklarında toplantı ve kurultay kurmalarına göz yummuşlardır. Güvenlik kuvvetlerinin ele geçirdiği silah, mühimmat ve gereçlerin Rus yapısı olması, Rusya'nın gerçek yüzünü göstermesine, bir kez daha tarihin kirliliği arasında yer almasına neden olmuştur.

⁶⁹ . Ş.S .Aydemir, Makedonya'dan Orta Asya'ya Enver Paşa, III. C., İst. 1985, s. 352

⁷⁰ . A.M. ÇAY, Age, s. 470

⁷¹ . Şeyh Abdüsselim 1914 yılında Musul'da İdam edilecektir

⁷² . V. Şadilli, Age, s: 78

⁷³ . A.M . ÇAY, Age, s. 473

B. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Ortadoğu 'da A.B.D'nin faaliyetleri 1810 yılına kadar iner⁽⁷⁴⁾. 19. yüzyılda daha çok misyonerlik faaliyetlerini sürdürmek için Ermenileri farklı mezheplere ayırmışlar ve herbiri bir mezhep koruyucusu olarak ortaya çıkmıştır. Öteden beri, Rusya Osmanlı idaresi altındaki Ortadoks Hristiyanların, Fransa Katoliklerin, İngiltere ve daha sonra sahneye çıkacak olan A.B.D' de Protestan Mezhebinin haklarını savunmuşlar ve onlar adına dini ve siyasi icraatta bulunmuşlardır. Nitekim en son kurulan ve ilk zamanlarda taraftarı çok az olan Protestanlar, Amerika'nın devreye girmesinden sonra en güçlü misyon teşkilatına sahip olmuşlardır. Osmanlı Devleti, konsolosların faaliyet alanına ve konsolosluk açma isteklerine bazı sınırlandırmalar getirmiş ise de A.B.D ile imzalanan 1830 tarihli ticaret anlaşması buna engel olmuştur. A.B.D "acenta" adı altında birimler açarak, misyonerlik faaliyetlerini gayri Müslim Osmanlı vatandaşlarını görevlendirme yoluna gitmiştir. Bu dönemlerde Anadolu'dan⁽⁷⁵⁾, Amerikaya yoğun bir göç olayı yaşanmıştır. Bu göçlerin büyük bir bölümü siyasi maksatlarla yapılmaktaydı. Zira gidenlerin büyük bir bölümü, Amerika vatandaşlığına geçtikten sonra tekrar eski yerlerine dönüyor ve müthiş bir Osmanlı düşmanı oluyorlardı. Amerika'da kalanlar Türk (Osmanlı) düşmanlığını kendilerine sermaye yaparak, topladıkları paraları Anadolu'daki isyancı çetelere gönderiyorlardı. Bu ve benzeri uygulamalar hakkında Hariciye Nazırı Sait Paşa'nın Sadrazam Cevat Paşa'ya yazmış olduğu 19 Mart 1883 tarihli arzda "Harput'tan kaçarak Amerika'ya giden ve orada Protestan papazlığı yapan Şişan'ın faaliyetlerine" yer vermiş ve göç olayının önlenmesi için çareler aramıştır⁽⁷⁶⁾.

⁷⁴ . A.M. ÇAY, Age, s. 476

⁷⁵ . B. Şimşir, Ermeni Propagandası'nın Amerika Boyutu Üzerine, Ank. 1985, s. 81-82

⁷⁶ . Başbakanlık Arşivi, Osmanlı Belgeleri Kataloğu, C. II, No. 11, s. 250

Ermeniler konusunda Amerikanın tutumu bağımsız bir Ermenistan doğrultusunda olmasına rağmen, daha sonra diğer Avrupa Devletleri'nde olduğu gibi bu tutum değişmiştir. 8 Haziran 1915 tarihinde Amerika'da yayınlanan Arzk gazetesinde bu durum şu şekilde belirtilmiştir.

“Birkaç kişiden oluşan bir Ermeni heyeti, Ermeni katliamını önlemek için Roosevelt'ten bir konuşma yapmasını istemiştir. Roosevelt ise bu isteğe şöyle cevap vermiştir:

Vekillerim, bu sıralarda toplantılarda konuşmama izin vermiyorlar. Yalnız şunu söyleyeyim ki, şu sırada Başkan olsaydım, Ermenilere gerçekten yardım edebilecektim. Ben, bağımsız bir Ermenistan görmek arzusundayım. Amerika'da ki vatandaşlarınıza söyleyin, hürriyeti başkalarından beklemesinler. Hürriyeti bizzat kendileri elde edecekler, Ermenilerin silah kullanma eğitimiyle uğraşmalarını telkin ediniz...”⁽⁷⁷⁾.

Batılıların Ermeniler adına, fakat sadece emperyalist menfaatları için uyguladıkları bu iki yüzlü politikalarını Anadolu'da ki savaşlarda ve Ermenilere çıkarttıkları isyanlarda açık bir şekilde görmek mümkündür.

C. İNGİLTERE

Osmanlı Devleti ve Türkiye için yıllar boyu potansiyel bir tehdit olan İngiltere tarihin her döneminde içten ve dıştan yıkmak için her türlü terörist olaylara destek olmuş ve Ermeni ve Kürt terörüne arka çıkmıştır. Ülkeyi

⁷⁷ . ATASE Arşivi, No.1/1, Kls.152, Dos.680, Fih.26-2

karıştırmak için Ermenileri ve Kürtleri kullanmayı kendine amaç edinmiştir. Birinci Dünya savaşı sonucunda oluşun dengelere göre hareket eden İngiltere Rusya ile Türkiye arasında bir set çekmek, Ermenistan'ı bir manda yönetimle kontrol altında tutmak ve bu mandayı da ABD'ne vermek istiyordu⁽⁷⁸⁾. Böylece İngiltere, Fransa, Rusya ve Türkiyenin arasına ABD'nin bir tampon olarak konulması İngilizlerin bölgeye nüfuz etmelerini kolaylaştırabilecekti. Ayrıca İngiltere Ekonomik sebeplerden dolayı Ermenistan'a yapamadığı yardımı Amerika kanalıyla gerçekleştirmiş olacaktı⁽⁷⁹⁾. 31 Temmuz 1919 tarihli Türkyank adlı Ermeni gazetesinde özetle "....Amerikan vesayeti ise Ermenistan için elzemdir" denilerek ⁽⁸⁰⁾, Amerikan mandası öneriyordu.

Anadolu'daki Ermeni faaliyetlerini her yönden destekleyen İngiltere aynı zamanda kendi ülkesinde de siyasi gelişmelerin oluşabilmesi amacıyla yayın yapma imtiyazını Ermenilere vermişti. İngiltere'deki Ermenilerden bir grup Homosyon isimli bir gazete yayınlamaya başladı. Bundan sonra 1888'de İngiltere'de İngiliz-Ermeni Komitesi kuruldu. Liberal partinin bazı önde gelen mensuplarını da bu komite, Ermeni sorununun en önemli propaganda merkezlerinden biri yaptı⁽⁸¹⁾.

Aynı zamanda İngilizler 1920'li yıllarda geniş bir casus teşkilatı kurarak Anadolu'da zaman zaman fesat tohumları saçmışlardır⁽⁸²⁾. Ermeni kadınlarını Müslüman köylü kadını gibi kıyafet değiştirerek Anadolu'ya göndermiş, bu kadınların bir kısmını da yollarda subaylara metreslik bile yaptırmışlardır⁽⁸³⁾.

⁷⁸ . J.De Novo, American Interests and Policies in the Middle East, 1900-1935, İst. 1963, s. 418

⁷⁹ . A.Akşin, Atatürk'ün Dış Politika İlkeleri ve Diplomasisi, İst. 1966, I.C., s.72

⁸⁰ . ATASE Arşivi, Kls.75, Dos. 292, fih.33

⁸¹ . İngiliz Arşivleri, Foreign Office (Fo), Sr. 424, C. 132, Sr.No. 143

⁸² . M.Aydın, Milli Mücadele Dönemi'nde TBMM Hükümeti Tarafından İstanbul'da Kurulan Gizli Gruplar ve Faaliyetleri, İst.1992, s.155

⁸³ . M.Aydın, "Zabitan Grubu" Osmanlı Araştırmaları Merkezi Dergisi, Ankara Üniversitesi Yayını s.1, Ank. 1990'dan ayrı basım

İngilizler'in İstanbul'daki bölücü faaliyetleri de had safhaya ulaşmıştır. Kürt Teali Cemiyeti'ne yapılan maddi ve manevi destek yanında, Osmanlı memurları da bu hıyanet şebekesi içine dahil edilmiştir. Nitekim, Divan-i Harb-i Örfî'de mahkeme reisi Nemrut Mustafa Paşa ve Necmettin Efendi'nin İngiliz emelleri doğrultusunda faaliyette buldukları 12 Aralık 1920'deki yazıda belirtilmektedir⁽⁸⁴⁾. İngilizler Anadolu'nun dini yapısını çok iyi bildiklerinden bu durumdan istifade etmenin yollarını araştırmışlar ve nitekim İstanbul'dan İnebolu İstihbarat Zabıtlığına gönderilmiş bir yazıda "İstanbul'da bulunan Alevi şeyhlerinden Cemal Efendi ile askeri katiplerinden Ali Fehmi Efendi yanlarında iki kişi sivil kıyafetlerle Trabzon'dan Kürdistan'a geçerek Kürt Alevilerini isyana teşvik için memur edildiği ve Anadolu'ya geçecekleri..."⁽⁸⁵⁾ ifade edilmektedir.

İngilizler'in her vesile ile Ermenistan'a olan destekleri sürmüştür. 1919 yılında Ermenistan'da başlayan kıtlık sonucu, Ermenistan Hükümeti Kars'ta Milli Şura'ya ve İngilizlere müracaat ederek yardım talebinde bulunmuştur⁽⁸⁶⁾. İngiliz Komutanının yardımıyla Kars'ta bulunan 32 vagon zahire Gümrü'ye götürülmek istenmiş, buna mani olmaya çalışan şura askerlerine İngilizler'in müdahalesi halkı galeyana getirmiştir⁽⁸⁷⁾.

İngilizler Güney-Batı Kafkasya'da Türk Hükümetini zayıf düşürmek ve İslam ahalisinin arasına nifak tohumları saçmak için faaliyette bulunmaktan da geri durmuyorlardı. Kars, Sarıkamış, Nahcivan ve çevresindeki Kürtleri Milli Şura Hükümeti'nden ayırmak için teşebbüslerde bulunuyorlar ve bu maksatla Kürt

⁸⁴ . ATASE Arşivi, Kls.963, Dos.6, Fih.11.1

⁸⁵ . ATASE Arşivi, Kls.1304, Dos.9, Fih.74

⁸⁶ . ATASE Arşivi, Kls.179, Dos. 77, Fih.335

⁸⁷ . ATASE Arşivi, Kls.78, Dos 291- A, Fih.11-1

aşiret reislerinden Bedirhan Bey'i davet ederek görüşmeler yapıyorlardı. İngilizlerin bu tutum ve davranışlarını yakından takip eden Güney-Batı Kafkasya Hükümeti, İngilizlere karşı her tarafta mukavemet kararı almıştır⁽⁸⁸⁾.

D. FRANSA

Fransa I. Napolyon zamanındaki Mısır yenilgisini telafi etmek üzere Garb Ocakları'nda 1930'da Cezayir'i işgal etmiş ve 1881'de Tunus'u himayesine almıştır. Ancak 1870 tarihinde Almanya karşısında savaşı kaybettiği ve kongreden sonra Avrupa'nın çekinilecek bir devleti haline geldiği için Almanya, Fransa ve diğer Avrupa devletleri ve sahneye sonradan giren Amerika gibi Ermenileri dini, diplomatik ve iktisadi açıdan desteklemiştir⁽⁸⁹⁾. Fransa, Ortadoğu'da Osmanlı mirasından daha fazla pay alabilmek için sömürdüğü Ermeni meselesi ile suni Kürt meselesini⁽⁹⁰⁾ de istismar ederek İtilaf Devletleri arasında gizli anlaşmalarla Filistin üzerinde küçük bir feragatine karşılık, Irak petrollerini ve Çukurova'nın pamuğunu elde ediyordu⁽⁹¹⁾. Ancak 1917 Bolşevik ihtilali bütün gizli antlaşmaları altüst etmiş ve Rusya devreden çıkmıştır. Bunun üzerine İngiltere, İtalyanın olduğu kadar Fransa'nın da payını azaltmak üzere harekete geçmiş Fransızların Almanlara karşı⁽⁹²⁾ güvenlikleri'nde kendi desteğine muhtaç olmalarını istismar ederek, Sykes-Picot gizli anlaşmasıyla Fransızlara vaad edilmiş olan Musul petrollerine el koymuştur.

⁸⁸ . ATASE Arşivi, K1s. 179, Dos.77, Fih.335

⁸⁹ . A.Süslü, Türk Tarihinde Ermeniler, Ank. 1995, s. 121

⁹⁰ . A.M.Çay, Age, s. 475

⁹¹ . P.Du Veou, La Passion de la Cilicie 1919-1922, Paris 1937, s.11

⁹² . S.Akşin, Kurtuluş Savaşı'nda ve Lozan'da İngiltere ve Fransa ile İlişkiler, İst. 1978, s. 55

Osmanlı Devletinin zor durumundan yararlanmaya çalışan Ermeni ve Gürcü birlikleri İngiliz ve Fransızlar tarafından destek görüyorlardı. Çünkü İngiltere ve Fransa dağılan ve çöken Rus ordusunun yerine Türkiye'ye karşı Doğu Anadolu'nun ve Kafkasların Hristiyan halkı olan Ermeni ve Gürcülerden oluşan bir set kurmayı amaçlıyorlardı⁹³. Daha sonraki yıllarda İngiltere ve Amerika'nın arkasından Fransa, bölgedeki politik dengede yerini almıştır.

E. IRAK

Bünyesinde çeşitli etnik grupları barındıran Irak Devleti, geçmişte bu unsurlardan bazılarını zorunlu tavizler vermek, haklar tanımak mecburiyetinde kalmış ve bölgedeki diğer komşu ülkelerin bölücü unsurları ile birlikte hareketi teşvik ederek etnik huzursuzluğun ilk tohumlarını atmıştır. Ancak zamanla bu hareket Irak'ın kuzeyinden kaynaklanıp güneye sarmaya başlayınca ve Irak topraklarından büyük bir bölümü, hatta meclisteki sandalye sayısı taviz konusu yapılıncaya yöneticiler, Irak'ın toprak bütünlüğünün söz konusu olduğunu fark ederek, bölücü güçlere karşı mücadeleye başlamışlar hatta daha önce bölücülüğü ihraç ettikleri bölge ülkeleri ile işbirliği içine girmişlerdir. Bu arada konu ile ilgili olarak Türkiye'ye de yaklaşmışlardır.

14 Kasım 1958 yılında General Kasım askeri ihtilal ile Irak krallığını devirip yerine Solcu Baas partisi'nin idareyi devralması sağlandıktan sonra, genel af çıkartarak, Moskova'da bulunan Mesut Barzani'nin Bağdat'a gelmesini sağlayarak, "Kürdistan Demokrat Partisini" kurma iznini vermiştir.

⁹³ H. Baykara Azerbaycan İstiklal Mücadelesi, İst. 1975, s.241, Y. H. Bayur, Türk İnkılap tarihi, 3.C., Ank. 1967, s. 95

1959 Şubat'ında General Kasım'a karşı General Abdulvahap Şevvaf tarafından ihtilal teşebbüsünde bulunuldu. General Kasım, Kürdistan Demokrat Partisi ve Arap-Kürt komünistler'in yardımı ile bu ihtilali bastırdı. Ayrıca ileride Kürdistan ile Komünist Partisi'nin emellerine engel olacağı düşüncesiyle özellikle Celal Talabani taraflarıyla, Irak Türkmenlerine karşı katliam hareketlerine girişti ki, pek çok Türkmenleri diri diri toprağa gömüp, kurşuna dizdirdi. Bu olay tarihte "Kerkük Katliamı" olarak geçer⁽⁹⁴⁾.

1961 yılında oluşan hareketlerin sonucunda Barzani ABD'ye yavaşarak ABD taraftarı bir politika izlemesi sonucunda Celal Talabani kendisinden ayrılarak, "Marksist Kürdistan Yurtsever Partisi'ni" kurdu. Akabinde İran'a kaçtı.

Irak Hükümeti 1970 yılındaki anlaşmasına dayanarak Kürtlere vermeyi vaat ettiği "Özerk Bölgeyi" az gören Barzani tekrar çatışmaya girmekte acele etmeyecektir. Ancak bu defa kendisine destek veren yalnızca İran değildi. Kürt Hareketi ABD ve İngiltere basını tarafından "Gericici, diktatör" rejimlere karşı batı yanlısı bir rejim için çarpışan bir hareket olarak⁽⁹⁵⁾ propaganda ediliyordu. CIA'nın sağladığı silahlar, İsrail'den gelen eğitimciler, İngilizler'in Kürt gerillaları eğiten balistik uzmanları, Molla Mustafa Barzani'nin kuzeydeki dağlık bölgede oldukça geniş bir bölgeyi elinde tutmasını sağladı⁽⁹⁶⁾.

1982 yılında Irak ve İran'ın savaşta olmaları terör örgütleri için bulunmaz bir fırsat doğurmuştur. Irak'ın İran savaşı nedeniyle bölgeye kaydıracağı askeri güç nedeniyle Kuzey Irak toprakları tamamen kontrolsüz kalmış, Kuzey Irak'ın uçsuz

⁹⁴. M.Riştvanoglu, Age, s. 702-704

⁹⁵. M.M. Van Bruinessen, Agha Shaikh and State (Aga Şeyh ve Devlet), Utrecht 1978, terc. Remziye Arslan, Ank. 1992, s.18

⁹⁶. M.M. Van Bruinessen, Kürt Toplumunu ve Modern Devlet; Ululaştırmaya karşı Etnik Ulusculuk, terc. Halil Turansal, s.191-192

bucaksız dağları, vadileri, dereleri, Mesut Barzani'nin Kürdistan Demokrat Partisi (KDP) denetiminde bir tampon bölge oluşmasına neden olmuştur. Celal Talabani'nin Kürdistan Yurtseverler birliği (YNK)'de oradaydı fakat esas kontrol KDP'sindeydi

PKK ile BARZANİ KDP'si 1982 yılının sonlarına doğru bir anlaşmaya vardılar. Buna göre PKK gruplar halinde militanlarını Kuzey Irak'taki KDP denetiminde bulunan bölgeye yerleştirdi. Bazı PKK yöneticileri de ŞAM havaalanından uçağa binerek önce Tahran'a sonra da karayolu ile Kuzey Irak sınırına gelerek buraya yerleştiler. Bu anlaşmadan sonra Mesut Barzani Suriye'ye davet edildi, bunun nedeni; Hafız Esat'ın Saddam'a karşı savaşacak bir piyon aramasıydı. Irak'a yerleşen PKK militanları için faaliyetler, dağ koşullarında hareket etmek, barınmak, beslenmek keşif ve istihbarat çalışmalarını içeriyordu. Keşif ve istihbarat ikişer üçer kişilik gruplar halinde, Türk sınırından sızmak suretiyle Türkiye içlerine Beytüşşebab, Uludere, Çukurça, Şemdilli ve Şırnak bölgelerini yapıyor ve halk ile ilişkiler kuruluyor, silah mühimmat ve erzak depoları hazırlanıyordu⁽⁹⁷⁾.

Irak'taki PKK terör örgütünün yerleşerek kamp kurmaları zaman zaman Türk Silahlı Kuvvetlerinin kara'dan ve hava'dan yaptığı hareketlerle yok edilse de arazinin dağlık oluşu ve Kuzey Irak'taki otorite boşluğu nedeniyle terör örgütü için avantajlı bir bölge konumu devam etmektedir. Bölgenin kontrolünü sağlayamayan Irak Hükümeti'nin en kısa zamanda toparlanıp bölgeyi kendi kontrolü altına alması gerekmektedir.

⁹⁷ . A.Aydın, Age, s.74

F. İRAN

Ortadoğu'daki Kürtçülük meselesinin alevlenmesi'nde oynadığı rol bakımından İran Devleti'nin ve özellikle bu Devletin son 50 yılında ülkeye hakim olan Pehlevi hanedanlığı politikasının bilinmesi gerekmektedir.

Hanedanın kurucusu Rıza Han gençlik yılları zaruret içinde geçmiş, İran'da bulunan Albay Liyanof'un kumandasındaki Rus gönüllü alayına yazılmış, iyi hizmetinden dolayı generalliği kadar yükselmiştir. Nihayet Rıza Han İngilizlerin dikkatini çekerek ve desteğini de alarak Koçar Hanedanı'nın son hükümdarı Ahmet Koçar Han'ın yerine İran tahtına geçmiştir. Pehlevi soyadını aldıktan sonra İngilizlere vefa borcunu ödemek amacıyla, Türkiye ile İngiltere arasında İhtilaf konusu olan Musul meselesin de İngiltere'yi desteklemeye ve Türkiye ile İran arasında bir Kürt Devleti kurulması konusunda, gayret sarfetmeye başlamıştır. Bu tür politikaya iten sebebler, Rıza Han için çoktu; Bunun için en önemli sebep, İran'ın etnik yapısıydı. İran'ın %50 den az olmayan Türk unsuru, bin yılı aşkın İran'da ki Türk hanedanlığı, komşu ülke Türk Cumhuriyeti'nin demokrasiyle yönetililiyor olması ve bunun İran aydınlarını etkileyebilecek olması, bazı Türk topluluklarının (Azeri, Türkmen, Kaşgay v.b.) yönetime bir türlü baş eğmemelerini sayabiliriz. Bu gibi sebebler Rıza Şah ve sonrasında gelen yöneticileri Ortadoğu politikasını tespitte zorlamıştır.

İran Şahı, 1925 Roman ve Recko, 1925 Şeyh Sait, 1926 Koç uşağı, 1926-30 Ağrı, 1928 Sason, 1930 Zeylan Deresi ve Şemdinli olaylarında Rusya ve İngiltere'nin yanında bölgede Türkiye'nin aleyhine bir politika izlemiştir⁽⁹⁸⁾.

⁹⁸ . B.Ögel, M.Eröz, H.D. Yıldız, B.Kodaman, M.F Kırzioğlu, A.M.Çay, Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu, Ank.1986, s.169-171

II. Dünya savaşından sonra ABD, İngiltere ve Rusya arasında, İran bölge petrolü imtiyazı için kıyasıya bir mücadele başladı. Bu mücadele, İran ile Irak'ın Kuzeydoğusu'nda, Türkiye'ye kadar uzanan geniş sahada yaşamakta olan Barzanlılar aşireti önemli rol oynamıştır.

1942 yılında ABD taraftarı bir politikayı tercih eden İrah Şahı bu Devletin politikasına uygun olarak, Molla Mustafa Barzani'nin genel sekreterliğini üstlendiği Kürdistan Demokrat Partisini kanun dışı ilan etti. Daha sonra Mahabat ve Rızaiye üzerine sevkettiği kuvvetlerle, 13 Aralık 1946 tarihinde bu şehirleri ve civarını ele geçirdi. Molla Mustafa Barzani ile peşmergeleri Rusya'ya sığındılar⁹⁹). 1964 yılında meydana gelen Barzani-Talabani ayrılığı İran İstihbarat servisi SAVAK'ın teşebbüsleri sonunda taraftarların barışması ile sonuçlandı. Talabani barışma sonucunda terkar İran'a döndü.

1979 yılında ki Humeyni hareketi büyük ölçüde ülkede merkezi otoriteyi sarsmış, Kürt unsurunun özerklik talepleri gittikçe güç kazanmıştır. Geçmişteki Mahabad örneğini de dikkate alan İran, oldukça sert bir politika ile ülkesinde ki Kürt hareketini başka yönlere sevk etme peşindedir. İran'ın ana politikası, bütün azınlıkların İran kimliği içinde asimile edilmesidir. Bu sebeble daha küçük azınlıklar (Ermeniler, Usurlar, Zoroastrienler ve Yahudiler) hükümet içinde temsil edilme hakkına sahipken, oldukça büyük bir azınlık olan Kürtler hiçbir zaman böyle bir hak elde edememiřlerdir¹⁰⁰). 1980 sonrasında başlayan İran-İrak savaşında Irak'taki Kürt unsur, Irak Devleti'ne karşı fiilen desteklenmiştir.

⁹⁹ . M.M. Van Bruinessen, "Kürt Toplumu.....", s.184

¹⁰⁰ . E.Naby, The Iranian Frontier Nationalities the Kurds, the Assyrians, the Baluchis and the Turkmens, Soviet Asian Ethnic Frontiers, Newyork 1979, s. 91-93

G. SURIYE

Güçlü bir Türkiye karşısında Hatay konusundaki emellerini gerçekleştiremeyeceğini bilen Suriye, Türkiye'de mevcut her türlü bölücü yıkıcı örgütü desteklemeyi bir amaç bilerek 12 EYLÜL 1980 sonrası takipten kaçan çeşitli örgütlere mensup teröristlerin hamisi rolünü benimsemiştir.

Sovyet Rusya'nın perde arkasında mimarlığını yaptığı Filistin ve Ermeni Örgütleri aracılığıyla Türkiye'deki terörü destekleme konusunda Suriye ile yakın işbirliği içinde olduğu, örgütlere ait eldeki bilgiler de açıkça görülmektedir.

Önceleri Türkiye'den Suriye'ye geçen teröristleri, eğitim için Lübnan'daki Filistin ve Ermeni Tedhiş örgütleri kamplarına gönderen Suriye, 12 EYLÜL 1980 sonrası Türkiye'sinde barınma imkanı bulamayan teröristlerden bazılarını Suriye'de açtıkları eğitim kamplarında barındırıp, eğitmeye başladıklarına dair belgelerin olması, bu ülkenin perde arkasında ulaştığı boyutları ortaya koyacak mahiyettedir. Suriye'nin bu devrede Türkiye'deki bölücü faaliyetleri canlı tutabilmek için gayretlerini yoğunlaştırmış olması, politikasının değişmeyeceğini kanıtlamaktadır.

PKK örgütü en büyük yardım ve desteği Suriye'den görmektedir. Suriye içindeki faaliyetlerini, bu Devletin resmi istihbarat ve güvenlik kuvvetlerinin bilgisi dahilinde yürütmektedir. Suriye'deki kamp çalışmaları görünürde Filistinliler'in çalışmaları olarak ortaya koymaktadır. Ayrıca Lübnan'da bulunan Suriye denetimindeki Bekaa Vadisinde, PKK örgütü militanları kamplarda eğitilmekte ve örgütün silah, mühimmat, malzeme ve diğer ihtiyaçları Suriye tarafından sağlanmaktadır. 1979 yılında Apo'nun talimatlarıyla, geriye çekilme hareketi planlanıp ilk etapta 60 civarında militan Türkiye'yi terk ederek,

Lübnan'da Suriye'nin kontrolündeki sahada 1980 yılının Nisan ayına kadar eğitim görmüşlerdir. Eğitim gören militanlar Doğu ve Güneydoğu'nun 3 noktasında üstlenmek üzere, Türkiye'ye geri gönderilmişlerdir. Bu üç ana üs bölgesi ADIYAMAN, TUNCELİ VE SASON'dur. Gerilla gruplarının koordinatörlüğüne de Kemal Pir atanmıştır.

Abdullah ÖCALAN'da 1979 yılının Eylül ayında Suriye'ye geçmiş, ŞAM'da karargah kurduktan sonra, Suriye kontrolündeki Lübnan arasında bulunan Filistin kamplarında militanlarına eğitim imkanları sağlamıştır. Burada eğitimlerini tamamlatarak yurt içine soktuğu adamlarıyla, önemli bir vurucu unsur kazanıyor ve PKK'nın Türkiye faaliyetleri takviye edilmiş oluyordu. Buna rağmen örgütün gücünde hızlı bir aşınma söz konusuydu.

1981 yılının Haziran ayında Abdullah ÖCALAN, Şam'dan Lübnan'a geçerek Suriye sınırında ve Lübnan toprakları içerisinde bulunan, Suriye Ordusu'nca özel olarak korunan ve Filistin Demokratik Halk Cephesinde cephaneliğinin bulunduğu HELVE Kampı'nı tamamen PKK'ya tahsis ettirdi⁽¹⁰¹⁾. 1982 yılının Ağustos ayında PKK'nın 2'nci kongresi'nde Suriye'nin hududunda ki bir kampta topladı. Kongreye katılan sözde delegelerle Abdullah Öcalan 6 gün boyunca eğitim yaptırdı. Suriye'de ki bu sözde kongre PKK'nın eğitimi oldu.

Suriye'nin Türkiye'ye karşı desteklediği Terör örgütelerinin mimarı Esat, 1991 yılında tekrar başkan seçildiğinde en büyük hayali "Büyük Suriye" yi kurmaktı. Bunu kurarken iki plan düşünmüştü. Bunlar;

1. Arap aleminin lideri olmak (Sunniler buna karşı).

¹⁰¹ . A.Aydın, Age, s. 50-66

2. Eskiden Mısır'da (Eyyübilerden önce) kurulan "Şii Fatimi" Devletinin benzeri olarak, Lübnan'daki Dürzileri, Irak'taki Basra, Kufe ve Necefteki Şiileri içine alan ve Anadolu'daki Güneydoğu Toroslarına kadar uzanan bir "Şii Büyük Suriye"yi kurmaktır.

Nitekim, Şimdiki Suriye hükümetinin bastırıldığı ve Almanya'da yayınlanan "Spiegel Dergisinde" çıkan "Büyük Suriye" haritasında, yalnız Hatay ilimiz değil, Adana, Gaziantep, Şanlıurfa ve Mardin'i de içine alan ve Toroslara dayanan bir bölgeyi kapsamaktadır.

"Büyük Suriye" hayali peşinde olan Esat iktidarı ,12 Eylül öncesinde ve sonrasında yıllarca Müslüman Türk düşmanı Ermeni, Kominist ve Bölücü örgütleri hep desteklemiş ve desteklemektedir. Bekaa vadisindeki kamplardan önce Dımışk'a (Şam'a) 15 kilometre mesafesindeki "El Kuta" bölgesi ile "El-Hamuriye" garnizonu'nda ASALA ve PKK gibi birçok terör örgütünün askeri eğitimi yapılmaktaydı.

Fiziki ve siyasi tahkim politikalarının icabı, Türkiye'nin parçalanmasını isteyen Suriye'nin siyasileri, her zaman Yunanistan, Kıbrıs Rum kesimi, Ermeni komitelecileri, Kürt terör örgütleri ile marksist ve sağcı geçinen bazı siyasi bölücü örgütleriyle işbirliği yapmış ve desteklemiştir.

1992 yılında, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'yle her ne kadar bir anlaşma yapıp Bekaa vadisinden PKK'yı çıkarttığını söylemesine rağmen, büyük Suriye hayalini politikası haline getirmiş olan böyle bir kadronun hakim olduğu Suriye Devleti'nin, Türkiye'nin karşısındaki bu terör yuvalarına destek vermemesine inanmak mümkün değildir⁽¹⁰²⁾.

¹⁰² . M. Rışvanoğlu, Age, s.699-704

En son olarak Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Projesi GAP'ın gerçekleşmesi Suriye'yi iyiden iyiye çileden çıkarmış, Türkiye'nin topraklarından çıkan Dicle ve Fırat'ın suyunun kendi hakları olduğunu dahi, öne sürer duruma gelmişlerdir. Türkiye'nin kararlı tutumu sayesinde Dicle ve Fırat'ın sularının öncelikle Güneydoğu topraklarımızda kullanılması, Suriye ile komşuluk ilişkilerinin zaman zaman kopma noktasına dahi gelmesine yol açmıştır.

H. YUNANİSTAN

Devletlerin kuruluş ideolojisi çok önemlidir. Bu ideolojiye göre nesiller yetişir, politikalar tespit edilir ve uygulanır. Yunan Devletinin kurucu politikacılarından Kolettis'in 1844'de kurucu mecliste yaptığı konuşma ile 150 yıl sonra Yunanistan müsteşarının beyanı arasında hiçbir fark yoktur. "Elenizmin sınırları kuzey ucundan başlayarak Trakya'yı, Ege'yi kapsar ve Kıbrıs'a kadar uzanır."

Bu düşünce altında Yunanistan, tarihin her devresinde Türkiye aleyhine her türlü propaganda faaliyetini yürütmüş ve Türkiye'ye karşı olan her türlü terör örgütlerine, açıkca destek vermeyi sürdürmüştür. Bu terör örgütleri özellikle Ermeni ve Kürt terör örgütleridir.

Yunanistan'ın Ermenilere olan desteğiyle ilgili olarak İstanbul'da ki İngiliz Yüksek Komiseri Amiral Sir John de Robeck'in 16 Ağustos 1920 tarihinde Lord Curzan'a gönderdiği tel yazısında şöyle ifade etmiştir.

“Öğrendiğime göre, Suriye’de ki durumları konusunda güvence alan Fransızlar, şimdi Kilikya’ya büyük ölçüde takviye gücü göndererek bölgeyi Kemalist savaşçılardan temizlemeyi tasarlıyorlar. Gönüllü Ermeni milislerin ve 5000’e yakın Ermeniye silah altında tutuyorlar, Yunanistan, Ermeni savaşçılarına dağıtılmak üzere, Pire limanından 5000 silah ve 8 milyon mermi göndermiş bulunuyor....” (103).

“Düşmanımın düşmanı dostumdur” kuralından hareket eden Atina; ASALA, PKK, DEV SOL ve diğer Türkiye düşmanı terör örgütleriyle de 1975’lerde yakın ilişkilere girmiş ve her türlü desteği sağlamıştır(104).

Yunanistan’daki Türk aleytarı, Ermeni faaliyetleri daima açıkca yürütülmesi, Ermeni katliamına ait sergiler açılması, duvarların afişlenmesi, Yunan basınında "Ermeni Soykırımı" konulu yazılar yayımlanması olağan hale gelmiştir. Ermeniler, 1979 Eylül’ünde Atina’da komünist partisinin bünyesinde bir sergi düzenleyerek, şehit edilmiş Türk elçilerinin kanlar içindeki fotoğraflarını teşhir ederek (105) propaganda faaliyetlerine devam etmişlerdir.

ASALA ile başlayan terör işbirliği 1979 sonlarından itibaren ayrılıkçı Kürtler de katılmıştır. Yunan istihbarat örgütü (KYP) Ermeni, Kürt ve radikal sol terör örgütleriyle yakın ilişkiye girmiş ve bunlara finansman desteği sağlamak amacıyla farklı isimler altında dernekler kurmuştur. KYP,1980 başlarında Yunan Komünist Partisi (KKE) aracılığıyla Türkiye’ye karşı saldırılarını birleştirmeleri için ASALA ve ayrılıkçı Kürtleri biraraya getirmiştir(106).

103 . F.O, No.5054, E.9984

104 . Türk Demokrasi....., s.11-12

105 . A.Deliorman, Türklere Karşı Ermeni Komitecileri, İst. 1980, s. 348-349

106 . Türk Demokrasi Vakfı, Age, s.12

1979 yılı Nisan ayında bir Yunan-Ermeni işbirliğiyle Türk düşmanlığını canlı tutmak için Atina'nın Nea Smyrne (Yeni İzmir) mahallesinde belediye parkında "Ermeni İntikam Anıtı" dikildi. 1980 yılında yine Atina'da Ermeni toplantıları yapıldı. Yunan ve Kıbrıs Rum yönetimine teşekkür edildi. Bütün bu Yunan kışkırtmacılığı, nihayet Atina'da bir Türk diplomatının öldürülmesine neden oldu. Ermeniler 30 Temmuz 1980 gecesi Galip Özmen ve kızını öldürdüler ve cinayeti "Ermeni Kurtuluş Grubu" adlı örgüt üstlendi⁽¹⁰⁷⁾.

Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum kesimini de kapsayan bir alanda faaliyet gösteren "Demokratik Kürt Halkını Savunma Komiteleri"nin kurucuları arasında emekli Yunan generelleri'nin bulunması, Yunan yönetiminin terörle bağlantılarını açıkca ortaya koymaktadır. Yunanistan'ın bunlarla ilişki kurmasındaki amaç, Anadolu'yu "Kürdistan Halk Cumhuriyeti", "Pontus Rum Cumhuriyeti" şeklinde parçalamaktır.

PKK terör örgütünün başı Abdullah ÖCALAN, Suriye, Güney Kıbrıs ve Ermeni terör örgütü ASALA kadar, Yunanistan'ın da Türkiye'ye karşı dostça hisler taşımadığını bildiği için, gönderdiği piyon aracılığıyla Atina'dan para, silah ve cinayetlerini sürdürmek için verebilecek her çeşit yardımı istemiştir. Yunanistan bu terör örgütü PKK'ya, Abdullah ÖCALAN'ın bile beklemediği cömertçe yardımı akıtmaya başlamıştır. Bu arada bir grup emekli general, KYP ajanları, politikacılar ve gazeteciler Lübnan'a giderek Abdullah ÖCALAN ile Bekaa'daki eğitim kampında⁽¹⁰⁸⁾ görüşmüşlerdir.

¹⁰⁷ . N.Türsan, Yunan Sorunu, Ank. 1987, s:153

¹⁰⁸ . Türk Demokrasi Vakfı, Age, s.12-16

Bu gün Atina'da Yunan Yönetiminin çeşitli yollarla kurdurduğu ve Türkiye'ye yönelik terör faaliyetlerinde kullandığı 100'den fazla gizil, örgüt, dernek ve cemiyet vb. kuruluş bulunmaktadır.

SONUÇ

Genellikle millet tarifinde aynı soydan gelme duygusu, kültür birliği, tasada ve sevinçte ortaklık, tarihi değerler bütünlüğü ve vatan adı verilen aynı topraklarda yaşamak gibi özellikler aranır. Bu ortak özelliklerin tamamını ancak Türk, Çin, Japon, Hind gibi büyük bir tarihi geçmişe sahip milletlerde görmek mümkündür. Milletlerin birbirlerinden farklılık göstermesinde fiziki yapıları kadar ruhi yapıları da büyük rol oynamaktadır. Mesela Akdeniz çevresinde yaşayan milletler gerek yapı bakımından gerek ruhi bakımdan ne kadar birbirlerinden farklı iseler bir Batı medeniyeti çevresindeki milletler de o derecede birbirlerinden farklıdırlar.

Tarihi, sosyolojik ve hukuki bakımdan ilmi gerçekler bu olmakla beraber günümüzde yaşanan soğuk harpte hedef alınan toplumlar, çeşitli unsurları istismar edilme süretiyle parçalamak istenmektedir. Coğrafi konumu itibariyle dünyanın en stratejik noktalarından biri olan Türkiye, bu özelliği dolayısıyla yüzyıllardır gizli ve açık saldırılara hedef olmuştur.

Görüldüğü gibi, bütün amaç, bu gün bile ezilen, mazlum milletlerin kendilerine yardım etmesi için başvurduğu, geçmişı ve sicili temiz milletimizi ve Türkiye'mizi bölmek, Orta Doğu'ya konmak ve İslam Dünyası'nı daimi bir sömürge statüsü içinde tutarak yiyip bitirmek... Bunun için, Hristiyan, Kızıl ve Siyonist güçlerin, "Müslüman-Türk'ün yıkılması" en başta gelen emelleridir.

Günümüzde oynanan senaryonun tarihimiz boyunca oynananlardan hiçbir farkı yoktur. Tarihin hiçbir devrinde bizi dışarıdan yıkamayan ŞER GÜÇLER,

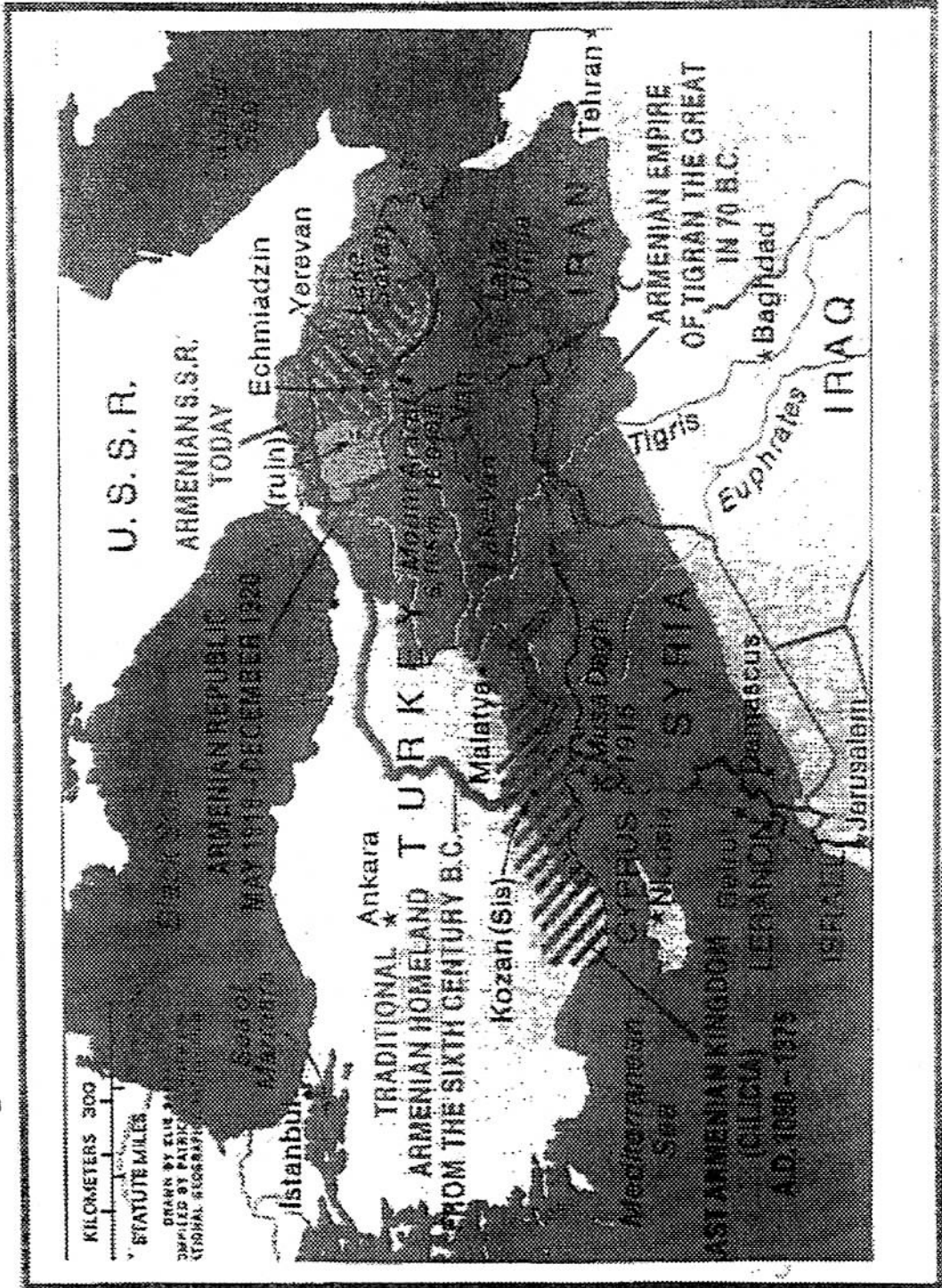
Vatan çocuklarını, çeşitli tertip ve oyunlarla kandırıp silahlandırarak, iç savaflara ve silahlı eşkiyalığa iten kahpe bir cephe ile karşıkarşıyayız.

Ermeni ve bölücü Kürt teröristleri, açıkça himaye eden, akan Türk kanına aldırılmayan, Türk'ün ve İslam'ın gözyaşlarını sadistçe bir zevkle seyreden, düşmanlarımız, artık apaçık ortadadır. Vatan çocuklarının, şu veya bu şekilde beyinleri yıkanarak, vatani ve milletini yıkmaları için ihanete sürükleyen bu emperyalist güçlerin ve yerli işbirlikçilerin faaliyetlerini artık görmemek mümkün değildir. Düşmanlarımız, artık açıkça ve pervasızca saldırmaktadırlar.

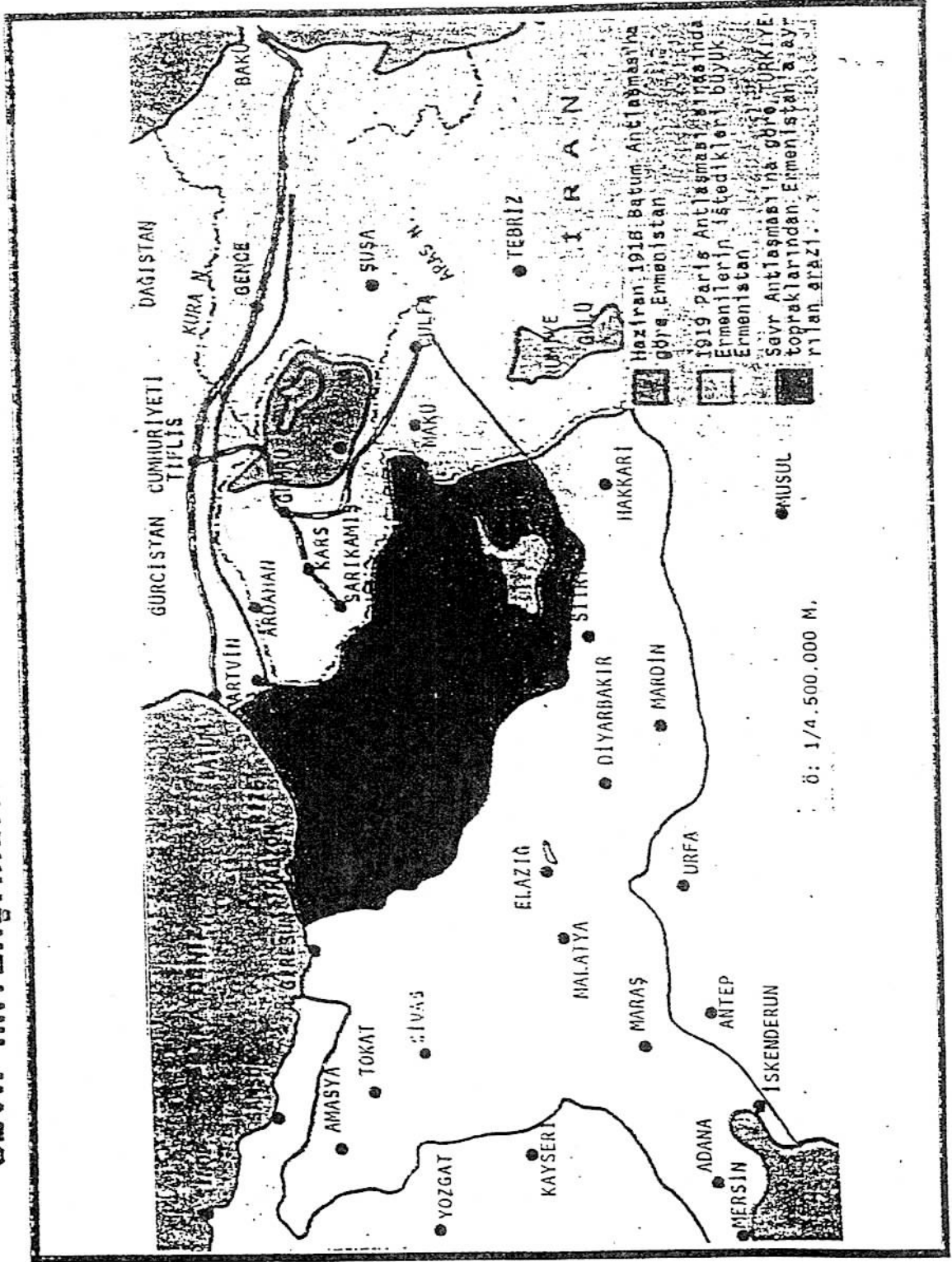
Sonuç olarak belirtmeliyim ki, Doğu ve Güneydoğu Anadolumuz ve buradaki insanlarımız her bakımdan Türk milli bütünlüğü içinde önemli bir yer tutmakta ve bu bütünlüğümüzün ayrılmaz bir parçasıdır. Bu arada, her Türk vatandaşının da bu konuda sorumlulukları vardır. Nice ulu atalarımızın şehid kanlarıyla sulanmış bu cennet vatanımızın ve asil milletimizin birliğinden ve bütünlüğünden sorumluyuz. Dostumuz az, düşmanımız çok bir milletiz. BİRLİK VE BERABERLİĞİMİZİ MUHAFAZA ETTİĞİMİZ VE VATANIMIZI YÜKSELTTİĞİMİZ SÜRECE İSTİKBAL BİZİMDİR

EKLER

OLUŞTURULMAK İSTENEN BÜYÜK ERMENİSTAN DEVLETİ

SEVR ANTLAŞMASIYLA KURULMAK İSTENEN ERMENİSTAN

Ermeni Taşnakstutiyun fedatleri.

Emekli Yunan Generali Dimstris Matasfas, Bekaa Vadisi'ndeki PKK'nın Habve Kampı'nda terörist A.Öcalan ile birlikte.

Van Taşnakistiyun çetelerinden bir grup.

KAYNAKLAR

ARŞİVLER

1. Cumhurbaşkanlığı Arşivi
2. Başbakanlık Arşivi
3. Genelkurmay Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı Arşivi.
4. İçişleri Bakanlığı Arşivi
5. Dışişleri Bakanlığı Arşivi
6. İngiliz Arşivi, FO, Foreign Office Public Record Office
7. Ottoman Archives

MÜRACAAT ESERLER

1. Akşin Abdülhat, Atatürk'ün Dış Politika İlkeleri ve Diplomasisi, I.C., İst.1966
2. Akşin Sina, Kurtuluş Savaşı'nda ve Lozan'da İngiltere ve Fransa ile İlişkiler İst.1978
3. Avrupa'da ki Terör Üssü Yunanistan, Türk Demokrasi Vakfı, Ank.1995
4. Aydemir Ş.Süreyya, Makedonya'dan Orta Asya'ya Enver Paşa, C.III, İst.1985
5. Aydın Ahmet, Kürtler PKK ve A.Öcalan, Ank.1992
6. Aydın Mesut, Milli Mücadele Dönemi'nde TBMM Hükümeti Tarafından İstanbul'da kurulan Gizli Gruplar ve Faaliyetleri, İst.1992
7. Aydın Mesut, "Zabitan Grubu" Osmanlı Araştırmaları Merkezi Dergisi, Ank.Üniversitesi Yayını , Ank 1990'dan Ayrı Basım.
8. Basgün Necla, Türk Ermeni İlişkileri; Abdülhamid'in Cülusundan Zamanımıza Kadar, Ank.1970
9. Baykara Hüseyin , Azerbaycan İstiklal Mücadelesi , İst.1975

10. Bayraktar Mehmet, "Kürtler ve Kürtlerin Türklüğü", 5 Mart 1992
Ortadoğu Gazetesi Yazısı
11. Baybur Yusuf Hikmet, Türk İnkılap Tarihi, C.III, Ank.1967
12. Bruinessen M.M. Van, Agha Shaikh And State (Aga Şeyh ve Devlet),
Utrech 1978, terc.Remziye Arslan, Ank.1992
13. Buinessen M.M. Van, Kürt Toplumunu ve Modern Devlet; Uluslaştırmaya
Karşı Etnik Ulusçuluk, terc.Halil Turansal, Ank.1991
14. Çay Abdulhaluk M., Her Yönüyle Kürt Dosyası, Turan Kültür Vakfı,
3. baskı, Ank.1994
15. Çay Abdulhaluk M., Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu ,
Ank.1986
16. Deliorman Altan, Türklere Karşı Ermeni Komitecileri, İst.1980
17. Eröz Mehmet, Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu , Ank.1986
18. Ethemoglu Mehmet, Ermeni Terörünün Kısa Tarihi, Diy.1987
19. Gunter Michael M., "The Kurdish Problem in Turkey" The Middle East
Journal, Middle East Institue, Vol.42(Summer 1988)
20. Gürsel İ.Ethem, Kürtçülük Gerçeği, Ank.1977
21. Halaçoğlu Yusuf, Türk Tarihi'nde Ermeniler, Ank.1995
22. Kafesoğlu İbrahim, Asya Türk Devletleri Türk Dünyası El Kitabı,
Ank.1976
23. Karal E.Ziya, Osmanlı Tarihi, C. VIII, Ank.1962
24. Kırzioğlu Fahrettin, Her Bakımdan Türk Olan Kürtler, Ank.1964
25. Kırzioğlu Fahrettin, Kürtler'in Türklüğü, Ank.1968
26. Kırzioğlu Fahrettin, Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu, Ank.1986
27. Kırzioğlu Fahrettin, Türk Tarihinde Ermeniler, Ank.1995
28. Kocaş Sadi, Tarihte Ermeniler ve Türk Ermeni İlişkileri, İst.1990
29. Kodaman Bayram, Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu, Ank.1986

30. Naby Eden. The Iranion Frontier Nationalites The Kurds, The Assyrians, the Baluchis and the Turkmens, Soviet Asian Ethnic Frontiers, Newyork 1979
31. Necioğlu Safer, Belgelerle Ermeni Sorunu , Genelkurmay ATASE Yayını, Ank.1983
32. Nova J.De, American Interests and Policies in The Middle East 1990- 1935, İst 1963 .
33. Ottaman Archives, I,II,III.C
34. Özel Bahaddin, Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu, Ank.1986
35. Rişvanoğlu Mahmut, Saklanan Gerçekler Kurmanclar ve Zazaların Kimliği - 2- Tüm Basın Yayını, 2.baskı, Ank.1995
36. Sakarya İhsan, Belgelerle Ermeni Sorunu, Ank.1970
37. Süslü Azmi, Ermenilerin Yaptıkları Katliamlar, Ank.1986
38. Süslü Azmi, Kürtler ve Sosyal Gelişimleri, Ank.1992
39. Süslü Azmi, Türk Tarihinde Ermeniler, Ank.1995
40. Süslü Azmi, Van, Bitlis, Muş ve Kars'daki Ermeni Katliamı," Gazilerle Mülakat", Ank.1994
41. Şadilli Vedat, Türkiye'de Kürtçülük Hareketi ve İsyandar, İst.1980
42. Şimşir Bilal, "Ermeni Propagandasının Amerika Boyutu Üzerine " Tarih Boyunca Türkler'in Ermeni Toplumunu İle İlişkileri Sempozyumu (8-12 Ekim 1984 Erzurum), Ank.1985
43. Terör Örgütü PKK'nın Gerçek Yüzü, Gazeticiler Cemiyeti Yayını, Yayın No.37, Ank.1994
44. Toğan.A.Z.Velidi, Bugünkü Türk İli Türkistan ve Yakın Tarihi, İst.1942
45. Turan Osman, Selçuklular Zamanında Türkiye Tarihi, İst 1984
46. Türkiye'deki Anarşi ve Terörün Gelişmesi, Sonuçları ve Güvenlik Kuvvetleri İle Önlenmesi, Başbakanlık Basımevi Ank.1982

47. Türsan Nurettin, Yunan Sorunu, Ank.1987
48. Uras Esat, Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi, İst.1950 (1.Baskı),İst 1987 (2.Baskı)
49. Varandian Mikael, Ermeni Harekatı'nın Tarihi (Ermenice), zik. Esat Uras, Cenevre 1914
50. Véou P.Du., La Passion de le Cilicie 1919-1922, Paris 1937
51. Vartanyan Mikael, Taşnaksutyun Tarihi, Ermenice, zik.Esat Uras
52. Yıldız H.Dursun, 10 Yüzyılda Türk-Ermeni Münasebetleri, Ank.1984
53. Yıldız H.Dursun, Türk Milli Bütünlüğü İçinde Doğu Anadolu, Ank.1986
54. Yınaç Refet, Urfalı Mateos Vekayinamesi (952-1136) ve Papaz Grigor'un Zeyli (1136-1162), Terc.Hrant Andreasyon, Notlar Edouard Dulaurier, Ank.1962